

**Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка**

**Кафедра української літератури та теорії
літератури
Науково-дослідна лабораторія франкознавства**

**Франкознавчі студії
в Записках Наукового товариства
ім. Шевченка
(Діаспорний період)**

Бібліографічний покажчик

Дрогобич, 2023

УДК 821.161.2.09(092) Франко

Рекомендовано до друку вченою радою Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка
(Протокол № 3 від 23 лютого 2023 року)

Рецензенти:

Микола Легкий, доктор філологічних наук (Інститут Івана Франка НАН України;

Ігор Розлуцький, кандидат філологічних наук (кафедра української літератури та теорії літератури ДДПУ ім. І.Франка).

Відповідальний редактор:

Олег Баган

Франкознавчі студії в Записках Наукового Товариства імені Шевченка (Діаспорний період) : бібліографічний покажчик / упоряд. Славич Н. Дрогобич : ДДПУ ім. Івана Франка, 2023. 72 с.

Книжка містить бібліографічний опис франкознавчих публікацій в Записках Наукового Товариства імені Шевченка за період від 1948-го до 1996-го р., в час, коли видання знакового українського академічного періодичного збірника було перенесено за межі України. Зроблено короткий огляд процесу відновлення Записок в умовах діаспори, а саме в Німеччині, пояснено культурну ситуацію й ідейні інтенції українських науковців, які організували нову серію цього видання, осмислено значення й особливості франкознавчих студій діаспорного періоду. Видання доповнене списком біограм авторів, які опублікували на сторінках Записок свої франкознавчі дослідження.

Видання адресоване франкознавцям, літературо- та мовознавцям, культурологам та філософам, широкому колові шанувальників української культури.

Зміст

Від редактора.....	4
Славич Наталія. Розвиток франкознавчої думки на сторінках Записок Наукового Товариства імені Шевченка.....	6
Франкознавчі статті в Записках Наукового Товариства імені Т.Шевченка (діаспорний період: 1948 – 1996 рр.).....	15
Біографи авторів	29

Від редактора

Цей бібліографічний опис присвячений темі франкознавчих досліджень, які публікувалися в Записках Наукового товариства імені Шевченка діаспорного періоду (1948 – 1996). Авторка вивчила передісторію відродження Товариства в повоєнний час, дала загальний огляд розвитку структур НТШ в еміграції, де головними центрами зосередження українських науковців стали Нью-Йорк, Париж, Торонто, Сідней, Мюнхен і Рим.

У вступній статті схарактеризовано головні публікації діаспорних науковців на теми франкознавства. Всього виявлено 59 публікацій, авторами яких стали 42 науковці. Пояснено, чому І. Франко і його спадщина перебували в центрі уваги академічної громади. Визначено, що переважна більшість наукових публікацій була присвячена великій темі «Франка-письменника». Це студії Володимира Безушка, Юрія Бойка (Блохина), Володимира Жили, Костя Кисілевського, Валентини Компанієць-Барсом, Богдана Кравціва, Олександра Кульчицького, Романа Кухара, Григора Лужницького, Наталії Пазуняк, Володимира Радзиковича, Леоніда Рудницького, Василя Стецюка, Михайла Соневицького, Романа-Ореста Татчина, Володимира Янева.

Біографію І. Франка і його контакти з іншими людьми своєї епохи вивчали Микола Вацик, Василь Верган-Модрич, Володимир Дорошенко, Осип Кравченко, Василь Лев, Михайло Лоза, Ярослав Падох, Леся Храплива. Мову І. Франка вивчали Олекса Горбач, Пантелеймон Ковалів, Василь Лев, Софія Рабій-Карпинська.

Про історичні теми в науковій творчості І. Франка писали Микола Андрусак, Олександр Домбровський, Мирослав Лабунька.

Біблієзнавчі аспекти в студіях І. Франка описав Павло Баб'як. Про етнографічні студії І. Франка підготував розвідку Зенон Кузеля.

Низка наукових розвідок була підготовлена англійською мовою. Це студії Дана Чопика, Василя Ящуна, Валентини Компанієць-Барсом, Кларенса Менінга, Леоніда Рудницького, Анни Власенко-Бойцун, Володимира Жили.

Головними акцентами опису є тлумачення того, як науковці діаспори намагалися поглиблювати знання про маловідомі факти Франкової біографії, щоб цим спростувати фальсифікаторські твердження советської науки. Свої теоретико-естетичні тези вони будували на критиці вульгарно-соціологічного методу советського літературознавства й протиставляли йому ускладнений поетикальний аналіз художніх текстів. Були спроби проаналізувати етапи еволюції Франкового світогляду, зрозуміти його громадянську позицію. У діаспорного франкознавства на сторінках Записок НТШ були й свої недоліки: відсутність синтетичних розвідок про еволюцію естетичних уявлень І.Франка, брак матеріалів про літературну критику й публіцистику І.Франка, про його економічні праці, перекладацтво.

У такому науковому форматі цей невеличкий покажчик є потрібним і цінним дослідженням, оскільки дозволяє кожному науковцеві швидко і легко зорієнтуватися в тематиці й проблематиці діаспорних досліджень у сфері франкознавства. Це була особлива сторінка в розвитку франкознавства як наукової галузі, яка тривала в складних суспільних і культурних умовах, однак водночас була виявом української ідейної стійкості та наполегливості в душі.

Олег Баган,

кандидат філологічних наук, доцент,
завідувач Науково-дослідної лабораторії франкознавства.

Розвиток франкознавчої думки на сторінках Записок Наукового Товариства імені Шевченка

Як відомо, в 1939 р., з советською окупацією Західної України, діяльність Наукового Товариства ім. Шевченка вимушено припинилася. Як і інші українські культурно-наукові та просвітні установи, воно було розпущене з ідеологічних мотивів нової влади. Частина українських науковців, на творчості яких ґрунтувалася діяльність НТШ, емігрувала перед загрозою розправи, інша частина опинилася під тиском цензури й терористичної влади, зазнаючи регулярних моральних цькувань. Цю сумну суспільну ситуацію доволі повно описав Володимир Дорошенко у своєму спогаді-студії «Огнище української науки: Наукове Товариство ім. Т. Шевченка» [3]. Від 1920 р. він проживав у Львові, займався великою науковою справою, передусім як бібліограф, і тепер, у 1939-1941рр., йому довелося з болем бачити, як тоталітарна влада руйнує елементарні основи української культури й науки. Так, визначний вчений писав: «Справжньою ціллю большевицької політики в Західній Україні було досягти те, що не вдалося царатові за Першої світової війни – знищити в Західній Україні «мазепинське гніздо». Дурячи людність занятого краю й закордонний світ своїм нібито прихильним ставленням до культурно-національних потреб населення, большевики в дійсності намагалися «швидкісними» темпами «прибрати к рукам» Західну Україну, якнайскоріше її засимілювати... Жертвами НКВД впало чимало дійсних і звичайних членів НТШ. Досить згадати арештування й вивезення на заслання проф. Володимира Старосольського разом із сім'єю – дружиною, сином і донькою, д-ра Р. Зубика, проф. Івана Шендрика, арештування й ув'язнення д-ра Костя Левицького, д-ра Івана Брика, д-ра Івана Німчука та

інших. Жити й працювати доводилося у вічному страху, що ось схопить тебе НКВД. Люди не могли спати вночі, почувши гуркіт авта під будинком: чи не їде хапати кого «чорний ворон» [3, с. 56].

У роки німецької окупації – 1941-1944 рр. – структури НТШ не вдалося відновити. В. Дорошенко згадував, що німецька влада планувала замість НТШ відкрити «Інститут Шевченка», однак до цього так і не дійшло [3, с. 59]. Загалом німецька влада ставилася до української культури зневажливо, навіть не дбаючи про те, щоб хоча згуртувати якісь академічні кадри для збирання елементарної об'єктивної інформації про Україну [3, с. 60-61].

За відомостями В. Дорошенка, науковці, попри цю атмосферу недоброзичливості й підозри з боку німців, пробували проводити зібрання, обмінюватися науковою інформацією, планувати якісь дослідження [3, с.61]. До галицької академічної громади доєдналися науковці, які переїхали з Наддніпрянщини, дивом врятовані долею від репресій комуністів: В. Дубровський, О. Оглоблин, Л. Окіншевич, Н. Полонська-Василенко, В. Козловська, Л. Чикаленко [3, с. 61].

Проте дієвою установою у цій складній суспільній ситуації зуміло стати «Українське видавництво», де тон задавали відомі культурники Василь Сімович, Микола Шлемкевич, Святослав Гординський. «Видавництво – писав В. Дорошенко, – сильно піддержувало приїжджих письменників, в тім і науковців, закупаючи їхні праці або виплачуючи місячні стипендії під виглядом замовлень, яких часто-густо й не виконувано» [3, с. 62].

Далі прийшла доба «великого розселення» українства після Другої світової війни. Спочатку головною зоною, де засіялися табори для українських переселенців, була Південна Німеччина, яка входила до американської зони окупації. Там і

зав'язалося активніше українське культурне життя. В. Дорошенко згадував, що вже 22 жовтня 1945 року в Мюнхені з ініціативи Володимира Кубійовича була проведена перша нарада українських науковців з візією відновлення НТШ, що й було оголошено. 15-го листопада в Авґсбурзі відбулася інша нарада наукової спільноти, яка проголосила про заснування Української Вільної Академії Наук [3, с. 64].

Протягом 1946 р. тривали контакти між науковцями, які опинилися під час війни в різних регіонах і країнах. З'ясувалося, що багато членів НТШ збереглися серед страхіть світової війни, в т. ч. його останній голова проф. Іван Раковський. Відтак було прийнято рішення на черговому зібранні під орудою В. Кубійовича відновити НТШ [3, с. 64].

30-го березня 1947 р. в Мюнхені були скликані Загальні Збори, які вибрали нову управу Товариства та намітили план його праці в нових історичних умовах. Головою НТШ обрано проф. Івана Раковського, заступником голови – проф. Зенона Кузеля, а генеральним сектарем – д-ра Володимира Кубійовича. Новий відділ узявся жваво за працю і вже невдовзі міг похвалитися значними успіхами:»Видано досі 4 томи «Записок», відновлено журнал «Сьогочасне й Минуле» і «Хроніку», розпочато видавання нового органу НТШ – «Бюлетень» для внутрішньої інформації членів, а що найважливіше – приступлено до видавання «Енциклопедії українознавства». Має вона появитися українською й кількома важнішими чужими мовами, в першу чергу англійською, й складається з трьох томів... Для складання й видання Енциклопедії створено окрему установу – **Інститут Енциклопедії Українознавства**. На її чолі стоїть проф. Зенон Кузеля» [3, с. 65].

В. Дорошенко зазначав, що «централь НТШ знаходиться поки що в Німеччині, в Мюнхені, а за кордоном утворено відділи (філії) та представництва... в Злучених Державах

Америци, в Нью-Йорку (очолює проф. Микола Чубатий), в Канаді, в Торонто (очолює проф. Євген Вертипорох), та в Австралії, в Сиднеї (очолює Є. Ю. Пеленський)... Представництва є в Англії, Аргентині, Бельгії і Франції. При централі й відділах існують архіви-бібліотеки... По визволенні України з-під чергової московської окупації всі ці збірки будуть перевезені до Львова і втілені до давніших фондів бібліотеки НТШ [3, с. 66].

Отже, ми коротко окреслили історичні умови відновлення структури НТШ в діаспорі. Зауважимо, що останній том Записок НТШ вийшов був у Львові в 1937 р. за редакцією Василя Сімовича; він мав тематичну підназву «Праці філологічної секції». Перший том у діаспорі з'явився у 1948р.: Том CLVI: Праці Історично-філософської секції. В 300-ліття Хмельниччини (1648-1948) / Збірник за ред. Бориса Крупницького. – Мюнхен, 1948. – 170 с.

Для зацікавлених історією НТШ назвемо студії тих науковців, які пробували у свій час осмислити історію та здобутки головної української академічної інституції. Це праця Володимира Гнатюка [2], дослідження Володимира Кубійовича «Наукове товариство ім. Шевченка у 1939 – 1952» [5], праці Олега Купчинського «230 томів «Записок НТШ» [7], [6], стаття Луїзи Ільницької «Україніка НТШ як джерело національної бібліографії» [4].

Всього від 1948-го до 2001-го року вийшло 64 томи Записок НТШ, від CLVI-го до ССХХ-го тому. Від 1990 р., з частковим перенесенням діяльності НТШ до України, почали паралельно виходити томи Записок з редакцією у Львові, починаючи від ССХХІ тому. Першими редакторами Записок на рідній землі стали Микола Ільницький та Олег Купчинський.

У діаспорі головними центрами, де зосереджувалися науковці, які брали участь у виданні Записок НТШ, були Нью-

Йорк, Париж, Торонто, Сідней, Мюнхен і Рим. Всього як франкознавці на сторінках ЗНТШ виступили 42 науковці.

В основному виходили томи з двома тематичними напрямками: історико-філософської і філологічної секцій. Таке домінування гуманітаріїв було закономірним явищем в умовах діаспори, оскільки саме науковці-гуманітарії задавали тон у її інтелектуальному житті.

Постать Івана Франка як об'єкт дослідження з'являлася у цей період доволі часто. Всього нами описано 59 наукових публікацій на цю тему. Окрім окремих виступів в різних тематичних томах Записок було чотири томи, повністю присвячені І. Франкові:

- Том CLXV: Збірник Філологічної секції. – Т. 27. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерсі-Ситі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей, приготована наукова конференція 12 і 13 травня 1956 р. у виданні НТШ і «Свободи» / Редакційна колегія: К. Кисілевський, Б. Кравців, В. Лев, Г. Лужницький, В. Стецюк. – Нью-Йорк, Париж, Сідней, Торонто. 1957. - 198 с.;

- Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. – Т. 32. Іван Франко. Збірник доповідей на відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. 1 / Редактор В. Стецюк. – Нью-Йорк, Париж, Торонто, 1967. – 203 с.;

- Том CLXXXIV: Збірник Філологічної секції. – Т. 33. Іван Франко. Збірник доповідей на відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II / Редактор В. Стецюк. – Нью-Йорк, Париж, Торонто. 1968. – 176 с.;

- Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка / Редакція: Євген Федоренко. – Нью-Йорк, Париж, Сідней, Торонто. 1981. – XI + 210 с.

Переважна більшість розвідок науковців діаспори була присвячена вивченню літературознавчих аспектів творчості І. Франка. Це студії Володимира Безушка, Юрія Бойка (Блохина), Володимира Жили, Костя Кисілевського, Валентини Компанієць-Барсом, Богдана Кравціва, Олександра Кульчицького, Романа Кухара, Григора Лужницького, Наталії Пазуняк, Володимира Радзиковича, Леоніда Рудницького, Василя Стецюка, Михайла Соневицького, Романа-Ореста Татчина, Володимира Янева.

Політичну проблематику та світогляд І. Франка вивчали Володимир Жила, Василь Мудрий, Богдан Романенчук, Яр Славутич, Роман Смаль-Стоцький, Матвій Стахів.

Біографію І. Франка і його контакти з іншими людьми своєї епохи описували Микола Вацик, Василь Верган-Модрич, Володимир Дорошенко, Осип Кравченко, Василь Лев, Михайло Лоза, Ярослав Падох, Леся Храплива.

Мову І. Франка вивчали Олекса Горбач, Пантелеймон Ковалів, Василь Лев, Софія Рабій-Карпинська.

Про історичні теми в науковій творчості І. Франка писали Микола Андрусак, Олександр Домбровський, Мирослав Лабунька.

Біблієзнавчі аспекти в студіях І. Франка описав Павло Баб'як.

Про етнографічні студії І. Франка підготував розвідку Зенон Кузеля.

Зрозуміло, що науковцям української діаспори часто бракувало джерел, архівних матеріалів, допоміжної франкознавчої літератури, які в основному залишилися на Батьківщині. Тож у їхніх студіях відчутною є доза загальникових суджень. Водночас особливу вагу й значення мали ті фактори, що діаспорні вчені прагнули висвітлювати ту проблематику, яка була забороненою або часто перекручувалася; фальшувалася в тоталітарному СРСР. Тому значення діаспорного

франкознавства полягає насамперед в його полемічному, альтернативному характері щодо офіційного франкознавства в СРСР.

В записках НТШ інколи друкувалися студії англійською мовою, очевидно, для того, аби популяризувати ім'я і творчість І. Франка у світі. Це публікації Дана Чопика, Василя Ящуна, Валентини Компанієць-Барсом, Кларенса Менінґа, Леоніда Рудницького, Анни Власенко-Бойцун, Володимира Жили.

Аналізуючи загальний вклад діаспорних науковців в розвиток франкознавства, можемо визначити такі головні його засади й здобутки. Насамперед українські науковці прагнули висвітлити з фактологічного боку важливі етапи формування особливості І. Франка (студії В. Дорошенка, В. Вергана-Модрича, В. Лева). Сталою була лінія на поглиблення знань про психологічні основи Франкової творчості (студії Ю. Бойка, О. Кульчицького, Р. Кухара, В. Янева). Науковці робили акценти на складних поетикальних особливостях художньої творчості І. Франка, у такий спосіб вдало відтінюючи вульгарно-соціологічний метод советського франкознавства (це статті Ю. Бойка, Б. Кравціва, Г. Лужницького, В. Стецюка). Окремо вартує виділити студію В. Стецюка «Іван Франко як класичний філолог», яка вирізняється своєю ґрунтовністю й філологічною уважністю.

Велике значення мали ідеологічні студії про світоглядну еволюцію І. Франка і його громадсько-політичну позицію. Це праці В. Мудрого, Р. Смаль-Стоцького й Б. Романенчука.

Як бачимо із цілісного бібліографічного списку франкознавчих студій на сторінках Записок НТШ діаспорного періоду, тематично та проблемно їм явно бракує синтетичних теоретико-естетичних розвідок про стильові напрямні художньої творчості І. Франка, про його літературно-критичну творчість та наукові дослідження. Зрештою, сама світоглядна еволюція

І. Франка змальовувалася лише ескізно. Відносно мало місця в Записках було присвячено й Франковій публіцистиці, яка, як відомо, займає дуже важливе місце в усій ідейній системі зростання української нації. Так само мало уваги було присвячено в діаспорі спадщині І. Франка на економічну тематику. Порівняно мало уваги (лише одна студія М. Соневицького) присвячено великій темі перекладацтва І. Франка.

І все ж франкознавство періоду української діаспори в 1948-1990-і рр. має своє значення. Українські науковці прагнули розширювати діапазон бачення Франкової спадщини, урізноманітнювати проблемно-методологічні підходи в її інтерпретації, висвітлювати якісь малознані й недостатньо протлумачені її аспекти. Їхні зусилля були спрямовані насамперед на подолання завужених стереотипів, вульгарно-ідеологічних кліше, які поширилися в українській свідомості й науці за довгий советський період. У цьому аспекті ця частина української науки являє собою певний інтелектуальний і академічний набуток, який став важливим етопом у розвитку українського франкознавства, а з ним і всієї української національної самосвідомості.

Нижче подаємо суцільний перелік всіх публікацій на сторінках Записок НТШ діаспорного періоду на тему франкознавства, який дозволяє зрозуміти повністю картину його устремлень та пріоритетів.

Список використаних джерел

1.Бібліографія Записок Наукового товариства імені Шевченка. – Львів. 2003. 742 с

2.Гнатюк В. Наукове Товариство імені Шевченка. З нагоди 50-ліття його заснування (1873 – 1923). – Львів. НТШ.1923. 15 с.

3.Дорошенко В. Огнище української науки: Наукове Товариство ім. Т. Шевченка: З нагоди 75-річчя його заснування. – Нью-Йорк-Філадельфія. 1951. 118 с.

4.Ільницька Л. Україніка НТШ як джерело національної бібліографії // Бібліотека Наукового товариства ім. Шевченка: книги і люди. Львів.1996. С.67-77.

5.Кубійович В. Наукове товариство ім. Шевченка у 1939 – 1952 // Український історик. – Нью-Йорк, Мюнхен. 1973. №1-2. С.23–57.

6.Купчинський О. Бібліографія фундаментального видання Наукового товариства ім. Шевченка // Бібліографія Записок Наукового товариства імені Шевченка. – Львів. 2003. С. 3 – 30.

7.Купчинський О. 230 томів «Записок НТШ» // Записки НТШ. Праці Секції етнографії та фольклористики. Львів. 1995. Т.ССXXX. С.5 – 30.

**Франкознавчі статті в Записках
Наукового Товариства імені Т.Шевченка
(діаспорний період: 1948 – 1996 рр.)**

1. **Андрусяк Микола.** Іван Франко та історичні концепції Михайла Грушевського // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 103 –116.

2. **Баб'як Павло.** Наукова творчість І. Франка, основана на староеврейському письменстві та біблійних мотивах // ЗНТШ. Том CCLXI: Філологічна секція. Збірник праць і матеріялів на пошану Василя Лева, 1903-1991. Франкіяна – Львів; Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1996. С. 131 – 144.

3. **Безушко Володимир.** Оповідання Івана Франка // ЗНТШ. Том CLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 77– 87.

4. **Безушко Володимир.** Переклади Івана Франка // ЗНТШ. Том CLXXVII: На пошану сімдесятиріччя народин Романа Смаль-Стоцького. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1963. С. 181– 184.

5. **Бойко Юрій.** До проблеми розвитку Франкового стилю // ЗНТШ. Том CLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 15–30.

6. **Вацик Микола.** Листування Івана Франка з Ватрославом Ягічем // ЗНТШ. Том CLXXXVII: Філологічна секція. Доповіді Ювілейного Наукового Конгресу для відзначення сторіччя НТШ. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1976. С. 48–54.

7. **Верган Василь.** Шлях Івана Франка від літератури до публіцистики: [1] Публіцистика як нова ділянка у суспільному житті; [2] Що каже термінологія про публіцистику і журналістику; [3] Яка була публіцистика і журналістика за часів Івана Франка?; [4] Як формувався Іван Франко – публіцист?; [5] Шлях Івана Франка до публіцистики; [6] Публіцистика Івана Франка в журналі «Друг»; [7] Характеристика перших Франкових публіцистичних статей у журналі «Друг» // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 77–91.

8. **Верган Модрич Василь.** Іван Франко та українська молодь: 1. Іван Франко – це різнорідний талант; 2. Як розвивався Франків талант?; 3. Зародження національно-політичних і суспільних ідей у Франка і його ровесників; 4. Перша програма Івана Франка; 5. Молодечі журнали і твори з молодечею тематикою; 6. Як цінила молодь Івана Франка за життя; 7. Опозиція до Франкових думок та ідеалів; 8. Ідея української нації у розумінні Франка та українська молодь; 9. Отвертий лист Франка до галицької української молоді; 10. Молодь здійснює Франкові ідеї; 11. Останні дні життя Франка і молодь; 12. З печаттю Франкового духа // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 179 – 201.

9. Від редактора [**Федоренко Євген**]. Документи до історії докторату Івана Франка // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С.149 – 164 + 7 іл.

10. **Горбач Олекса**. Вулично-тюремні арготизми у Франковій прозі // ЗНТШ. Том CLXXVII: На пошану сімдесятиріччя народин Романа Смаль-Стоцького. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1963. С. 197– 206.

11. **Домбровський Олександр**. Відношення Івана Франка до проблеми античної історії // ЗНТШ. Том CLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей приготованих на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 133–142.

12. **Домбровський Олександр**. Поема «Мойсей» у світлі біблійної символіки // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 133–147.

13. **Дорошенко Володимир**. Страдницький шлях Івана Франка: I. Радощі й горе дитячих літ; II. Юнацькі роки, 1874-1886; III. «В наймах у сусідів», 1887-1897; IV. На найвищому щаблі, 1898-1907; V. Останні роки, 1908-1916 // ЗНТШ. Том CLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя

народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей приготованих на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 9–48.

14. **Жила Володимир.** «Свинська конституція» – визначний сатиричний твір Івана Франка // ЗНТШ. Том ССLXI: Філологічна секція. Збірник праць і матеріалів на пошану Василя Лева, 1903-1991. Франкіяна– Львів; Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1996. С. 123–130.

15. **Жила Володимир.** Образ Івана Вишенського в творах Івана Франка: 1. Монографія «Іван Вишенський і його твори»; 2. Образ Вишенського в Франковій поемі; 3. Подібності й різниці між обома образами Вишенського // ЗНТШ. Том СLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 53–76.

16. **Жила Володимир.** Суспільно-громадські питання в творчості Івана Франка // ЗНТШ. Том СLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 157–169.

17. **Кисілевський Кость.** Наукові праці Івана Франка // ЗНТШ. Том СLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей приготованих на наукову

конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 143–164.

18. **Кисілевський Кость.** Стилiстичнi й ритмiчнi засоби поезiй Iвана Франка // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збiрник Фiлологiчної секцiї. Збiрник доповiдей для вiдзначення 110-рiччя народин i 50-рiччя смертi Iвана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 117–123.

19. **Ковалiв Пантелеймон.** Значення I. Франка в розвитку лiтературної мови Галичини // ЗНТШ. Том CLXXXIV: Збiрник Фiлологiчної секцiї. Збiрник доповiдей для вiдзначення 110-рiччя народин i 50-рiччя смертi Iвана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 5–13.

20. **Ковалiв Пантелеймон.** Лексичнi особливостi раннiх суспiльних поезiй I. Франка // ЗНТШ. Том CLXVI: Збiрник Фiлологiчної секцiї. На пошану сторiччя народин Iвана Франка у виданнi НТШ i «Свободи» в Джерзi Ситi. Нью-Джерсi. У сторiччя народин Iвана Франка. Збiрник праць i статтей приготованих на наукову конференцiю 12 i 13 травня 1956, у виданнi НТШ i «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1957. С. 104–124.

21. **Компанiєць-Барсом Валентина.** Лiтературна аналіза поеми Iвана Франка «Смерть Каїна» // ЗНТШ. Том СХСVIII: Фiлологiчна секцiя. Iван Франко – мистець i мислитель. Збiрник доповiдей для вiдзначення 125-рiччя народин i 65-рiччя смертi Iвана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1981. С. 92–100.

22. **Кравців Богдан.** Франко – лірик // ЗНТШ. Том CLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей приготованих на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 49–66.

23. **Кравченко Осип.** Особисті зв'язки Івана Франка з чужинцями // ЗНТШ. Том CLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 89–102.

24. **Кузеля Зенон.** Іван Франко як етнограф // ЗНТШ. Том CLXIX: Праці Філологічної та Історично-філософської секцій. Збірник на пошану Зенона Кузелі. – Париж; Нью-Йорк; Мюнхен; Торонто; Сідней, 1962. С. 117–121.

25. **Кульчицький Олександр.** Психосоціальні аспекти «Мойсея»: [Вступ]; [1] Проблеми взаємовідносин психології й літератури; [2] «Маса» в поетичній візії Франка і в інтерпретації соціальної психології; [3] Проблематика юрби в поетичній візії Ів. Франка і в сучасній соціопсихології; [4] Відношення до провідника; [5] Категорія народу в поетичній візії Франка і в соціальній психології // ЗНТШ. Том CLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей приготованих на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 67–81.

26. **Кухар Роман В.** Картина Львова в повісті Івана Франка «Лель і Полель»: [Вступ]; [1]Рік 1848 у Львові; [2] Причинки до топографії Львова й околиці в 1850-их – 1870-их роках; [3.] Львівські суспільні відносини другої половини ХІХ ст.; [4] До званого питання; [5] Львівська говірка ХІХ ст. // ЗНТШ. Том СLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С.149–158.

27. **Лабунька Мирослав.** Одна фраза із «Збірника Святослава 1076» у «Лісі Микити» Івана Франка // ЗНТШ. Том ССLXI: Філологічна секція. Збірник праць і матеріалів на пошану Василя Лева, 1903–1991. Франкіяна – Львів; Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1996. С. 119–122.

28. **Лев Василь.** Західно українські елементи мови в ранній творчості Івана Франка // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 101–109.

29. **Лев Василь.** Останні роки життя Івана Франка // ЗНТШ. Том ССХII: Філологічна секція. Збірник праць і матеріалів на пошану Григорія Лужницького, 1903-1990. Різне. – Львів; Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1996. С. 328–332.

30. **Лев Василь.** Участь І. Франка в творбі української літературної мови // ЗНТШ. Том СLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей приготованих

на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 125–132.

31. **Лоза Михайло.** До історії докторату Івана Франка // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1981. С. 144–148.

32. **Лужницький Григор.** Драматичність поетичних образів у творчості Івана Франка // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 125–131.

33. **Лужницький Григор.** Театрально-соціологічні елементи у драматичній творчості І. Франка // ЗНТШ. Том CLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей, приготованих на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 98–103.

34. **Мудрий Василь.** Іван Франко як громадський діяч // ЗНТШ. Том CLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей приготованих на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи». – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 165–198.

35. **Падох Ярослав.** Причинок до історії популярності Івана Франка в Америці. Патронат поета у відділах українських братських союзів у Америці // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерті Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 139–143.

36. **Пазуняк Наталія.** Проблема двійника в поемах Івана Франка «Поєдинок» і «Похорон» // ЗНТШ. Том ССXI: Філологічна секція. Збірник праць і матеріалів на пошану Василя Лева, 1903-1991. Літературознавство, фольклор, драматургія. – Львів; Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1996. С. 147–153.

37. **Рабій-Карпинська Софія.** Говори Дрогобиччини. З узглядненням говірки с. Нагуєвичі, Івано-Франківської області. [Додаток: тексти двох оповідей з села Нагуєвичів] // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерті Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 128–138.

38. **Радзикович Володимир.** Біблійна притча в поетичній версії І. Франка // ЗНТШ. Том СLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерті Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 149–155.

39. **Радзикович Володимир.** Повість Франка: «Петрії і Довбушуки». Рез. англ. та нім. мовами // ЗНТШ. Том СLXI: Збірник Філологічної секції. – Нью-Йорк; Париж, 1953. С.143–169.

40. **Романенчук Богдан.** До проблеми світогляду Івана Франка // ЗНТШ. Том CLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 31–52.

41. **Романенчук Богдан.** Іван Франко і Леся Українка в літературних і громадських взаєминах // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 16–35.

42. **Рудницький Леонід.** Вступна стаття англ. мовою. До: Іван Вишенський. Поема Івана Франка // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. Додаток – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 167–177 + 1 іл.

43. **Славутич Яр.** Соборницькі ідеї Івана Франка // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 171–177.

44. **Смаль-Стоцький Роман.** Франко і українська національна ідея. Слово на Першій Науковій Конференції НТШ в ЗДА, влаштованій 28 травня 1966 року для вшанування 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С. 7–18.

45. **Соневицький Михайло.** Франкові переклади з античних літератур: Вступ; I. Хронологія і автентичність Франкових перекладів з античних літератур; II. Переклади шкільних років, 1873-1875; III. Переклади з рр. 1878 – 1883; IV. Переклади 90-х років, 1893-1895. Резюме англ. та нім мовами. Додаток // ЗНТШ. Том CLXI: Збірник Філологічної секції. – Нью-Йорк; Париж, 1953. С.90–142.

46. **Стахів Матвій.** Проблеми суспільно-політичного світогляду Івана Франка: I. Потрібна монографічна праця незалежної науки про світогляд Івана Франка; II. Як советсько-московський режим фальшує суспільно-політичний світогляд Франка; III. Іван Франко був визнавцем етичного соціалізму, а не марксівського соціалізму і не марксівсько-ленінського комунізму; IV. Іван Франко визнавав етичний соціалізм від молодости до старости; V. Іван Франко був борцем за соборну державну самостійність українського народу; VI. Незмінність самостійницьких змагань Івана Франка; VII. Іван Франко не змінив свого виробленого суспільно-політичного світогляду; VIII. Як Михайло Грушевський ставився до Івана Франка; IX. Советські «культурники» фальшують текст творів І. Франка; X. Професійна і політична праця Івана Франка була впливом його суспільно-політичного світогляду // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. – С. 83–102.

47. **Стецюк Василь.** Іван Франко як класичний філолог // ЗНТШ. Том CLXXXIII: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. I – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. С.69–81.

48. **Татчин Роман Орест.** Текст поеми англ. мовою. До Іван Вишенський. Поема Івана Франка // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. Додаток – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 178–212.

49. **Храплива Леся.** Іван Франко і діти // ЗНТШ. Том CLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 135–148.

50. **Янів Володимир.** Душевні переживання в'язня в «Тюремних сонетах» І. Франка. До питання закономірності психічних явищ // ЗНТШ. Том CLXVI: Збірник Філологічної секції. На пошану сторіччя народин Івана Франка у виданні НТШ і «Свободи» в Джерзі Ситі. Нью-Джерсі. У сторіччя народин Івана Франка. Збірник праць і статей приготованих на наукову конференцію 12 і 13 травня 1956, у виданні НТШ і «Свободи».– Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1957. С. 82–97.

51. **Янів Володимир.** Українська родина в ранніх повістях Івана Франка // ЗНТШ. Том CLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 103–134.

52. **Chopyk Dan B.** Rhythm in Ivan Franko's Early Poetry // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 65–76.

53. **Jaszczun Wasyl.** The Effect of Ivan Franko's World View on his Aesthetic Principles // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 1–15.

54. **Kompaniec-Barsom Valentina.** A Note on Franko's Prose // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка.–Нью Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 59–64.

55. **Mannig Clarence A.** Personal and Epic Elements in Franko's Moses // ЗНТШ. Том CLXXVII: На пошану сімдесяти-річчя народин Романа Смаль-Стоцького.– Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1963. – С. 173-179.

56. **Manning Clarence A.** The Role of Franko // ЗНТШ. Том CLXXXIV: Збірник Філологічної секції. Збірник доповідей для відзначення 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка. Ч. II – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1968. С. 159–167.

57. **Rudnytzky Leonid.** Franko's Dramatic Works: A Reappraisal // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1981. С. 36–46.

58. **Vlasenko-Bojtsun Anna.** Franko's Contribution to Onomastics: [Foreworld]; 1. «Remarks of the origin of the name Boiko»; 2. «Contributions to Ukrainian onomastics»; 3. «Ukrainian vestiges in Transsylvania»; [4] Conclusion // ЗНТШ. Том СХСVIII:

Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1981. С. 120–127.

59. **Zhyla Wolodymyr** T. Ivan Franko's Impact of the Study of Slavic Flklore // ЗНТШ. Том СХСVIII: Філологічна секція. Іван Франко – мистець і мислитель. Збірник доповідей для відзначення 125-річчя народин і 65-річчя смерти Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Сидней; Торонто, 1981. С. 47–58.

Наталія Славич

Біографи авторів

Андрусяк Микола (1902–1985) – історик, педагог, літературний критик, есеїст, публіцист, громадський діяч; професор Українського вільного університету, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка.

Народився в селі Переволочна Золочівського повіту в селянській родині. Вчився в народній школі та гімназіях Яворова, Бродів, Золочева. Протягом 1919–1920 рр. перебував у лавах Української Галицької армії та армії УНР, про що залишив спогади. У 1921 році закінчив Львівську академічну гімназію. У 1923 році вступив на філософський факультет Львівського університету. Від 1926 року – член (згодом – голова) новоствореної секції студентів-істориків при «Студентській громаді». Від листопада 1928 року викладав у гуманітарній дівочій гімназії у Львові.

У 1931 році здобув ступінь доктора філософії, активно співпрацював з НТШ та Українським науковим теологічним товариством, друкувався у львівській періодиці: Записки НТШ, «Діло», «Нові шляхи», «Новий Час», «Літопис Червоної Калини» та ін. Активно виступав як критик і рецензент, автор оглядів, рецензій на наукові і художні твори І. Борщака, М. Драгоманова, М. Костомарова, Т. Коструби, П. Чубинського, В. Щурата, польських вчених та літераторів.

Від 1944 року – на еміграції в Німеччині. Викладав історію в УВУ (Мюнхен). Від 1950 року жив у США, де викладав російську історію, а також російську, німецьку, українську й польську мови в коледжах та університетах США

Вийшовши в 1983 році на пенсію, працював над історією Українських визвольних змагань 1917–1920 років. Досліджував історію Галицько-Волинського князівства, Гетьманщини, козаччини, української церкви XVI–XVII століть, суспільно-

політичних рухів у Галичині XIX–XX століть, українсько-польських взаємин, українську історіографію та геральдику. Автор близько 600 наукових праць українською, французькою, англійською, німецькою та польською мовами.

Список головних праць:

- До питання про авторство Літопису Самовидця // ЗНТШ, 1928.Т. 149.

- До історії боротьби між П. Дорошенком та П. Суховієм в 1668–1690 рр. // ЗНТШ, 1929. Т. 150.

- З історії українського культурного та національного руху Яворівщини (XVII–XIX ст.) // Яворівщина. – Яворів, 1931.

- Загальний огляд української історіографії за 1921– 1930 рр. // Літопис Червоної Калини, 1932. – № 9-10.

- Зв'язки Мазепи із Станіславом Лещинським і Карлом XII // ЗНТШ, 1933. Т. 153.

- Jozef Szumlanski, pierwszy biskup unicki Lwowski (1667–1708): Zarys biograficzny. – Lwów, 1934.

- Szeptycsy // Biuletyn Polsko-Ukraiński: tygodnik ilustrowany, – Т. III, №. 41 (76), Warszawa (14.10.1934).

- Нариси з історії галицького москвофільства. – Львів, 1935.

- Післявоєнна історіографія української книги // «Українська книга», 1937, № 1.

- Мазепа і Правобережжя. – Львів, 1938. Серія «Книгозбірня Вістника».

- Українська історіографія // Збірник Українського наукового інституту в Америці. – Сент-Пол – Прага, 1939.

- Історичні нариси (княжа доба). – Краків, 1940.

- Етапи в розвитку української нації. – Прага, 1941.

- Генеза й характер галицького русофільства в XIX–XX ст. – Прага, 1941.

- Історія України. – Прага, 1941.

-
- Історія козаччини: Курс викладів у 3-х томах. – Мюнхен, 1946.
 - Тризуб. – Мюнхен, 1947.
 - Назва «Україна». – Чикаго, 1951.
 - Політика Мазепи й Запоріжжя // Київ. – Філадельфія, 1959. – № 4,5.
 - Перемишль в історії України до 1918 р. В кн.: Перемишль – західний бастион України: Збірник матеріалів до історії Перемишля і Перемиської землі. – Нью-Йорк – Філадельфія, 1961.
 - Проблеми так званої «Приозівської Русі» та початків київської держави «Русь» / «Український історик», 1973, № 01-02.
 - Михайло Грушевський як історик, народник і державник // ЗНТШ, 1978. – Т. 194.
 - Початки християнства в Україні // Український історик. – 1979. – №14.

Баб'як Павло (1922 – 1992) – науковець і богослов. Народився в с. Мала Плавуча на Бережанщині. Навчався в Тернопільській і Бережанській гімназіях. Студював богослов'я у Львові, Гіршбергу (Німеччина) та Кулемборгу (Нідерланди), в Українському Католицькому Університеті в Римі. Захистив в Українському вільному університеті (Мюнхен) докторську дисертацію з філософії на тему «Жидівська проблематика в творчості Івана Франка». В червні 1974 року був висвячений патріархом Йосифом Сліпим.

Від 1974 р. жив у Торонто (Канада), де працював у видавництві «Гомін України», потім – у бібліотеках університетів Урбана та Боулдера (США). Душпастир греко-католицької парафії у Боулдері та адміністратор парафії в Денвері.

Праця «Наукова творчість Івана Франка, базована на старожидівському письменстві та біблійних мотивах» (українською й англійською мовами) вийшла окремим виданням. Співавтор розвідки про перших українських поселенців у Канаді. Був активним громадським діячем та організатором української справи в діаспорі.

Безушко Володимир (1894 – 1980) – літературознавець, перекладач, педагог. Дійсний член НТШ і УВАН.

Народився в с. Корчин Стрийського повіту, згодом Сколівського р-ну. Після закінчення Стрийської гімназії був мобілізований до австрійської армії в роки Першої світової війни, потім воював у складі корпусу Українських січових стрільців. У 1922 – 1925 рр. навчався в Українському вільному університеті (Прага), де здобув ступінь доктора філософії (1925). Потім студіював у Грацькому та Віденському університетах. Протягом 1929 – 1931 рр. навчався в краківському Ягеллонському університеті.

Паралельно в період кінця 1920-х рр. викладав у гімназіях Закарпаття та Галичини. Друкувався в галицькій пресі, зокрема в «Ділі». Часто виступав як педагог-теоретик, публікувався в часописах «Рідна школа», «Учитель». У кінці Другої світової війни емігрував до Німеччини, у 1947 р. переїхав до США. Навчався у Пенсильванському університеті (1967–1970), працював викладачем німецької мови в університеті Ксав'єра (м. Цинцинаті). Здобув ступінь доктора педагогіки в УВУ.

Автор праць про українських письменників, зокрема про творчість М.Гоголя, Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки, Б.Лепкого. Особливо захоплювався Б.Лепким як знаковим галицьким автором, виразником галицького духу. Його оригінальна студія «Шекспір – республіканець» була надрукована в

ЗНТШ (1935) і стала прологом до тривалих досліджень в цій темі. Перекладав драматичні твори та сонети В.Шекспіра. Написав низку компаративних студій, наприклад, «Шекспір і Шевченко» (1948), «Мігель Сервантес та Іван Франко» (1957). Опублікував низку статей про українську літературу англійською мовою. Активно друкувався в еміграційній українській пресі США та Канади.

Бойко Юрій (справж. прізвище – Блохін) (1909 – 2002) – літературознавець, славіст, критик, публіцист, політичний діяч. Дійсний член УВАН, НТШ. Віце-президент УНР в екзилі. Член Проводу ОУН (м). Член НСПУ. Лавреат премії ім. Т.Шевченка (1996).

Народився в м.Миколаєві. Закінчив Одеський університет. Від 1933 р. працював в Науково-дослідному інституті літератури ім. Т.Шевченка в Харкові. Навчався в аспірантурі Харківського державного університету. Викладав українську мову й літературу в різних навчальних закладах Харкова, Маріуполя, Херсона. Згодом, від 1935 р., викладав у Харківському педінституті. Його науковим керівником був О.Білецький. Зазнав переслідувань з боку комуністичної влади. Захистив дисертацію в 1942 р. в час окупації. Був ув'язнений німецькою владою. Втік з табору в Охтирці. У роки Другої світової війни зблизився з ОУН. Брав участь в підпільній боротьбі. У 1944 р. виїхав на Захід: спочатку до Зальцбурга, потім – до Мюнхена. Був активним учасником культурного життя еміграції.

Проживав постійно у Мюнхені. Багато років викладав в УВУ, від 1962 р. – в Університеті Людвіга-Максиміліана. Автор знакових праць ідеологічного змісту на теми українського націоналізму. Головні з них: «Євген Коновалець і Осередньо-Східні Землі» (б. м., 1947), «Проблеми історіософії українського

націоналізму» (1950), «На головній магістралі», «Основи українського націоналізму» (обидві – 1951), «Російське історичне коріння більшевизму» (1955; усі – Мюнхен), «Теорія III Риму в Московській церкві після останньої війни» (Париж, 1957), «Російське народництво як джерело ленінізму-сталінізму» (Мюнхен, 1959). Спеціально поглиблено вивчав коріння російського імперіалізму та тоталітаризму. Засновник організації «Незалежна асоціація дослідників советської теорії і практики в національних проблемах».

Активно співпрацював із пресою діаспори: «Час», «Орлик», «Літературна газета», «Літературний журнал», «Український самостійник», «Українське слово», «Шлях перемоги». Часто друкувався в німецькій пресі.

Займався широким спектром проблематики з історії української літератури. Був найконцептуальнішим еміграційним літературознавцем. Його головні праці вийшли в 4-х томах «Вибраного» впродовж 1970 – 1992 рр. (Мюнхен). Зокрема вагу мали такі студії: «Шевченко і релігія», «Шевченко і Москва» (1952), «Творчість Тараса Шевченка на тлі західно-європейської літератури» (1956), «Ševčenkos Werkindutschen Übersetzungen» («DieWeltderSlaven», 1961, № 1), «Фальсифікація Шевченка в СССР» (1961), «TarasŠevčenko. Sein Lebenundsein Werk» (Stuttgart, 1965), «До проблеми Франкового романтизму» (1946), «Франко – дослідник Шевченкової творчости» (1956), «До проблеми Франкового стилю» (1968), «Естетичні погляди Лесі Українки та її стильові шукання (фрагменти монографії)», «В домі роботи, в країні неволі» (1971), «Камінний господар» Лесі Українки» (1973),

Окремі статті присвятив творчості М. Коцюбинського, П. Куліша, М. Гоголя, М. Драгоманова, О. Кониського, І. Нечуя-Левицького, Марка Вовчка, Д. Гуменної, Василя Барки, О. Теліги, Ю. Шереха, В. Чапленка, О. Лятуринської, І. Костецького,

О. Гончара, М. Лукаша, І. Світличного, Г. Косинки, М. Хвильового, Г. Чупринки, В. Винниченка, І. Кочерги, В. Підмогильного, І. Дніпровського та ін.

Ю.Бойко багато писав на теми компаративістики, славістики, був постійним співробітником німецьких літературознавчих журналів і збірників. В Україні перевидано його «Вибрані праці» (1992).

Бойцун Анна-Марія (Власенко-Бойцун) (1917–1997) – філолог, літературознавець, журналіст, громадська діячка. Членкиня НТШ Америки (від 1980).

Народилася в с. Пониковиця Бродівського повіту. У 1936–41рр. навчалася на філологічному факультеті Львівського університету. 1944 р. емігрувала до Братислави (Словаччина), а 1945 – до Німеччини, де кілька років викладала в українській гімназії. У 1950р. Емігрувала до США. 1963 р. здобула ступінь магістра з порівняльного літературознавства в Сиракузькому університеті (шт. Нью-Йорк, США). Доктор філософії УВУ (1965). Протягом 1972–86 рр. – проф. Українського католицького університету в Римі, у 1979–81 рр. – професор-гість Сиднейського та Мельбурнського університетів (Австралія). Членкиня Асоціації університетських професорів США, Американської асоціації викладачів слов'янських і східноєвропейських мов, Канадського інституту ономастичних досліджень. Співредакторка української газети „Америка“ (1974–78).

Основні наукові зацікавлення: назвознавство (ономастика), українознавство, дослідження творчості У. Самчука. Головні публікації: «Улас Самчук як літописець» (1971), «Українські місцевості у США (ономастика)» (1975), «Жіночі силуетки в поезії Лесі Українки і Ліни Костенко» (1975).

Вацик Микола (1903–1978 – філолог, літературознавець, громадський діяч української діаспори. Дійсний член НТШ.

Народився в с. Засадки Самбірського повіту, потім Старосамбірського району. Закінчив Перемишльську гімназію. Студіював у Ягеллонському університеті (1927– 1932). У 1919 – 1920 рр. перебував у лавах УГА. Навчався у Перемишльській чоловічій гімназії, де здобув серед. освіту. 1927–32 студіював на філософському факультеті Ягеллонського ун-ту у Кракові. Вчителював у різних школах Галичини. Під час Другої світової війни виїхав до Австрії. У Віденському університеті захистив (німецькою мовою) докторат на тему «Розвиток національно-політичних ідей Івана Франка та його змагання за їхнє утвердження» (1948).. На поч. 1950-х рр. емігрував до США, де працював в Українському народному союзі, згодом був членом управи в Українському інституті Америки у Нью-Йорку.

Досліджував творчі стосунки В. Ягича та І. Франка. У 1943 р. в його перекладі німецькою мовою вийшла повість І. Франка «BoaConstrictor».

25. 05. 1952 виступав на наук. конференції НТШ із доповіддю «Розвиток національно-політичних поглядів І. Франка». 1966 р. доповідав на тему: «Поема «Мойсей» І. Франка» на урочистій науковій конференції до 110-річчя з народження і 50-річчя смерті І. Франка, організований у Нью-Йорку Філологічною секцією НТШ. У 1973 р. Виголосив доповідь на тему: «Листування І. Франка з В. Ягичем» на Філологічній секції НТШ (Нью-Йорк).

Автор англomовної монографії «Іван Франко – його ідеї та змагання» в серії «Бібліотека українознавства НТШ» (1975, ч. 38).

Горбáч Олекса (1918, Романів, зараз Перемишлянський район Львівської області – 1997) – філолог-славист та українист,

педагог, видавець. Професор університету в Франкфурті над Майном, Українського вільного університету в Мюнхені, Українського Католицького університету в Римі, дійсний член НТШ (з 1962 року). В 1975 році нагороджений польським орденом Лицарського хреста.

Народився в с. Романів Бібрського повіту (Перемишлянського району Львівської обл.). Закінчив Академічну гімназію у Львові, навчався у Львівському університеті. У 1943 р. виїхав з України разом з дивізією «Галичина» і перебував у Чехословаччині, Словенії, Німеччині. У 1947 – 1948 рр. студював в Українському Вільному університеті (Мюнхен), де захистив докторат на тему: «Наголос Зизанієвого «Лексису» з 1596 р.». Певний час викладав в УВУ. Від 1949 р. працював на посаді наукового секретаря Головної Управи Наукового Товариства імені Т. Шевченка. У 1951 р. захистив габілітаційну дисертацію «Арго в Україні». Викладав польську й українську мови в університетах Гетингені, Марбурга і Франкфурта-на-Майні.

Був провідним мовознавцем діаспори. Вибрані твори вийшли у 8-и томах (Мюнхен, 1993 – 1997). Вів велику видавничу роботу. Значне місце в його спадщині займають діалектологічні студії, дослідження з історії української мови.

Домбровський Олександр (1914 – 2014) – історик, літературознавець, історик, письменник. Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, Української вільної академії наук у США.

Народився у Львові. Закінчив Львівську академічну гімназію. Студював історію та германістику в Львівському університеті (1934–1938). 1939 року отримав диплом магістра філософії з історії, був старшим асистентом-волонтером Львівського університету, пізніше – старшим асистентом на

кафедрі історії. У 1943 р. в Празі в Українському вільному університеті отримав ступінь доктора філософії з історії. Був членом Українського історично-філологічного товариства. Протягом 1944–1949 рр. перебував у Майнц-Кастелі (Німеччина), де викладав у гімназії. 1949 року переїхав до США, працював у Квінс-коледжі і Сент-Джон університеті в Нью-Йорку.

В УВАН очолював секцію античної історії зі спеціальним вивчення ранньої історії України, секретар Комісії дослідів історії українсько-жидівських взаємовідносин. Тривалий час був членом управи УВАН. Дійсний член і генеральний секретар Українського історичного товариства, член редколегії журналу «Український історик».

Автор більш як 300 праць із ранньої історії України, історіографії, античної культури, історії церкви тощо, друкованих у численних виданнях різними мовами («Annals» УВАН, «Записки Наукового товариства імені Шевченка», «Analesta OSBM», «Український історик» та ін.). Головні праці: монографія «Нарис історії українського євангельсько-реформованого руху» (Нью-Йорк, 1970) та збірник «Студії з ранньої історії України» (Львів–Нью-Йорк, 1998).

Дорошénко Володі́мир (1879–1963) – видатний бібліограф, історик, літературознавець, перекладач, літературний критик, громадсько-політичний діяч, дійсний член НТШ.

Народився в Петербурзі у сім'ї військового лікаря. У 1880 році сім'я переїхала на Полтавщину в с. Білоцерківці. Середню освіту здобув у гімназії м. Прилуки, а вищу – в Московському університеті на історико-філологічному факультеті. У 1904 році поєднував навчання із курсами українознавства у Львові. Після закінчення університеті (1905 р.) працював на

Полтавщині у статистичному бюро. Через постійні переслідування за активну участь у суспільному житті 1909 р. змушений був переїхати до Львова. Тут ввійшов до складу Наукового товариства ім. Т. Шевченка. Працював бібліотекарем до 1914 року.

У 1909 році вступив на філософський факультет Львівського університету, який закінчив у 1913 році. Брав участь в політичному житті. Член Загальної Української Ради від 1915 року. Під час Першої світової війни емігрував до Відня, де працював редактором кількох видань організації «Союз визволення України». Повернувся до Львова і перервами працював в структурі НТШ. Залишився під советською окупацією 1939-1941 рр. У 1944 році емігрував спочатку до Праги, згодом до Німеччини. У 1949 році переїхав до США. Проживав у Філадельфії. Займався науковою українознавчою роботою. Один час редагував часопис «Америка».

Автор збірника статей на літературно-громадські теми «Житє і слово» (1918); літературно-критичних праць про творчість Т. Шевченка, П. Куліша, І. Франка, Б. Грінченка, В. Стефаніка, Г. Чупринки; укладач бібліографічних покажчиків творчості Т. Шевченка, П. Куліша, І. Франка, О. Кобилянської.

Основні покажчики В. Дорошенка: «Спис творів Івана Франка з додатком статей про нього і рецензій на його писання» (1926), «Покажчик видань Шевченкових творів та опис бібліографічних праць про Шевченка» (1939), бібліографічні покажчики, присвячені О. Кобилянській (у співавторстві з Василем Сімовичем), П. Кулішу. Окрема лінія творчості – покажчики перекладів українською мовою зарубіжних письменників: «Гете в українських перекладах, переспівах та наслідуваннях», «Л. М. Толстой в українських перекладах», «Adam Mickiewicz w literaturzeukrainskiej» тощо. В. Дорошенко був автором спеціальних праць про бібліографічну творчість

І.Калиновича, М.Комарова, З.Кузелі, І.Левицького, Д.Дорошенка. Він підготував низку ґрунтовних статей для Української Загальної Енциклопедії (1930-і рр.).

В діаспорі вийшли такі його дослідження бібліографічного характеру: «Українська національна преса в роки 1945–1951 по цей бік залізної заслони» (1951); «Українська евангельська преса» (1952); «Показник української католицької преси у ЗДА» (1952); «Українська преса в ЗДА» (1954); «Реєстр українських періодичних видань у вільному світі за 1961–1962 рр.» (1963) та інші.

Жила Володимир-Тарас (1919– 2004) – літературознавець, філософ, історик, публіцист, видавець. Дійсний член НТШ, Української вільної академії наук у США та Канаді, член Національної спілки письменників України. Доктор філософії у галузі слов'янської філології УВУ (Мюнхен, 1967). Лицар Ордена «За заслуги» 3-го ступеня (2000). 7 грудня 1992 року Іван Павло II нагородив Володимира Жилу лицарським хрестом ордена святого Григорія Великого.

Народився у м. Збаражі. У травні 1941 року Володимира призвали до Червоної армії, а в липні того ж року він потрапив у німецький полон. Перебуваючи в таборах Німеччини, видавав журнали «Україна» (1943– 1945) і «Вояцька слава», що пропагували ідеї незалежності України. Після війни проживав у м. Філлі (Австрія), редагував часопис «Українські вісті», У квітні 1948 р. емігрував із сім'єю до Бразилії, де у вересні того ж року започаткував український часопис «Наша думка», а згодом став одним із засновників українського товариства «Соборність».

1952 р. В. Жила переїхав до м. Вінніпегу в Канаді. У 1962 р. Там він здобув магістерський диплом математично-природничого факультету Слов'янського відділу Манітобського

університету, розпочав докторські студії під керівництвом професора Ярослава Рудницького.

У листопаді 1963 р. переїхав із сім'єю до США. У 1964–1967 рр. навчався в докторантурі в Українському вільному університеті в м. Мюнхені (Німеччина). Там захистив дисертацію «Іван Франко як дослідник української полемічної літератури кінця XVI – початку XVII століть» і здобув докторський ступінь із відзнакою.

Вчений був поліглотом, вільно володіючи кількома мовами активно виступав в американському університетському просторі. Сфери наукових зацікавлень: теологія, історія української церкви, історія України, філологія, літературна компаративістика. 1952 р. В. Жила переїхав до м. Вінніпегу в Канаді. У 1962 р. Там він здобув магістерський диплом математично-природничого факультету Слов'янського відділу Манітобського університету, розпочав докторські студії під керівництвом професора Ярослава Рудницького.

У листопаді 1963 р. переїхав із сім'єю до США. У 1964–1967 рр. навчався в докторантурі в Українському вільному університеті в м. Мюнхені (Німеччина). Там захистив дисертацію «Іван Франко як дослідник української полемічної літератури кінця XVI – початку XVII століть» і здобув докторський ступінь із відзнакою.

Вчений був поліглотом, вільно володіючи кількома мовами активно виступав в американському університетському просторі. Сфери наукових зацікавлень: теологія, історія української церкви, історія України, філологія, літературна компаративістика. Головні праці:

- 3 історії українознавства й славістики в Канаді. – Вінніпег: Накладом УВАН, 1961. – 96 с.

- Ідейні основи Шевченкового «Гамалії». – Вінніпег: УВАН, 1958. – 23 с.

- Йоганн Вольфганг фон Гете в українській літературі (німецькою мовою). Мюнхен, 1989;
- Об'єднання українських письменників «Слово» (1954–1997) // Західноканадський збірник – Ч. 3. – Едмонтон: Славутич, 1998. – С. 205–218.
- Українське назвознавство на Заході // Хрестоматія з української літератури в Канаді. – Едмонтон, 2000. – С. 511–524.
- Суспільно-громадські питання в творчості Івана Франка. – Нью-Йорк; Париж; Торонто, 1967. Ч. 1;
- Образ Івана Вишенського в творах Івана Франка. – Нью-Йорк, 1968. Ч. 2;
- Мова й стиль Панаса Мирного (На основі роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»). Збірка на пошану Івана Мірчука. – Мюнхен, 1974;
- 'Національно-релігійні особливості католицької полемічної літератури в Україні кінця XVI – початку XVII сторіч. – Мюнхен, 1989;
- НТШ в розсіянні і його місце в українській науці. Від НТШ до УВУ. – Пряшів; Свидник, 1991;
- Гетьман Іван Мазепа під турецькою опікою: Історія та оцінка;
- Українська антропонімія в Харківському реєстрі 1660 р.;
- Іван Франко – перекладач і інтерпретатор Гете;
- Ідейні основи Шевченкового Гамалії;
- Франц Кафка – письменник двадцятого сторіччя;
- З історії українознавства і славістики в Канаді.

Ковалів Пантелеймон (1898 – 1973) – мовознавець, дійсний член НТШ.

Народився в с. Браїлів Жмеринського району Вінницької обл. Закінчив 1922 року філологічний факультет Київського інституту народної освіти.

Протягом 1927–1930 рр. працював у Семінарі вищого типу професорів Є. Тимченка та М. Грунського при цьому інституті. До 1941 року викладав у Київському університеті та Київському педагогічному інституті. 1944 року виїхав до Німеччини, жив у Мюнхені. Від 1949 р. – у США (Вашингтон).

У 1946–1951 рр був доцентом Богословської академії УАПЦ. Голова комісії мови Філологічної секції цієї установи (1953), голова Української секції Американської асоціації викладачів слов'янських і східноєвропейських мов (1949), член американської Асоціації сучасних мов (1956), «Товариства плекання рідної мови» від 1964 року.

Досліджував історію, фонетику та граматику української мови. Основні праці:

- «Історія форм української мови» (1931);
- «Нариси з історії української мови» (1941 – обидві у співавторстві з М. Грунським),
- «Історія української мови» (1949);
- «Основи формування української мови» (1959).
- «Лексичний фонд літературної мови київського періоду», т. 1–2, (1962–1964);
- «Певні характеристики словоскладу в українській мові» (1969);
- «Здобутки з українського мовознавства на еміграції» (1969);
- «Вступ до історії східнослов'янських мов» (1970).

Автор праць із порівняльного слов'янського мовознавства («Українська мова та її становище серед інших слов'янських мов», 1954; «Слов'янські фонемні походження і історичний розвиток», 1965; «Проблема слов'янського консонантизму», 1971). Автор численних статей з культури української мови, українського наголосу, правопису, проблем

співвідношення понять «літературна мова» і «національна мова», взаємодії літературної мови і діалектів.

Кравців Богдан-Юрій (1904 – 1975) – поет, перекладач, редактор, літературознавець і критик. Дійсний член НТШ, УВАН, редколегії «Енциклопедії українознавства». Автор 11 збірок поезій, член ОУП «Слово», активний діяч українського націоналістичного руху, активіст Української військової організації, Союзу української націоналістичної молоді. Перший крайовий провідник ОУН на західноукраїнських землях (лютий – листопад 1929).

Народився в селі Лоп'янка Долинського повіту. Студіював у Львівському університеті літературу, право, археологію. Був членом літературного групи «Листопад», чільним діячем ОУН. Заарештований у 1930 р. після повальних репресій проти українських націоналістів. Вдруге заарештований у 1934 р. Перші вірші принесли авторові визнання. Входив до редколегії журналу «Дажбог» (1931 – 1935), де займав націоналістичну ідейну позицію вісниківця, послідовника журналу Д.Донцова «Літературно-науковий вістник». Тоді утвердився як критик. У 1930-і рр. входив до редколегій націоналістичних часописів «Вісті», «Голос нації», «Голос». Редагував якісні літературні журнали «Обрії» і «Напередодні». У 1939 р. переїхав до Німеччини, у Берліні редагував газети «Голос», «Вісті», «На шахті», «Українець». Від 1944 р. мешкав у Західній Німеччині: Граффендобрах, Байройт, Регенсбург. У 1949 р. переїхав до США. Працював у редакціях газети «Свобода» та журналу «Сучасність».

У 1971–1975 рр. – головний редактор журналу «Сучасність».

Автор поетичних збірок «Дорога» (1929), «Промені» (1930), «Сонети і строфи» (1933), «Остання осінь» (1940), «Під чужими зорями» (1941), «Кораблі» (1948), «Зимозелень»

(1951), «Дзвенислава» (1962), «Глосарій» (1974), «Квітоліт» (1974), «Станси» (1974); книжок перекладів «Пісня пісень» (1934), «Речі й образи» (1947); упорядник антологій «Обірвані струни» (1955), «Поети Чумацького шляху» (1962), «Шістдесят поетів шістдесятих років» (1966).

У діаспорний період часто виступав як літературознавець, історик культури, політолог. У США твори Б.Кравціва вийшли у 3-х тт. В нинішній Україні з'явилося ще одне масштабне видання: Кравців Б. Під рідними і зорями чужими / упоряд. Т. Салига, І. Васишин. – Львів: Світ, 2018. – 648 с.: іл. – (Серія «Ad fontes» – «До джерел»).

Кравченко Осип (1924 –) – літературознавець. Дійсний член НТШ (1975).

Член Об'єднання українських письменників «Слово» (1954). Здобув ступінь д-ра філософії (1951) в Мюнхенському університеті (Німеччина), магістра бібліотекознавства – в Колумбійському університеті (Нью-Йорк, 1960), де й працював у каталозі слов'янських мов. Редактор альманаху «Український спортивний клуб у Нью-Йорку» (1958). Від 1962 – викладач німецької мови й літ-ри, порівняльного літературознавства й історії у Кінгз-коледжі (Вілкс-Беррі, шт. Пенсильванія), де одержав звання професора (1972). Досліджує англо- та німецькомовну шевченкіану, франкіану. Автор розвідок «Митрополит Андрей Шептицький в англomовних публікаціях» (1961, т. 27), «Велетень із Святоюрської гори» (1963, т. 34; обидві – у серії «Бібліотека Логосу», Йорктон); бібліографічного огляду «Україніка західно-європейськими мовами від 1945 до 1962» // «Збірник українських письменників в екзилі» (1964, т. 2); праць із зарубіжної україніки: «Особисті зв'язки Івана Франка з чужинцями» // «Записки НТШ», 1968, т. 184; «До історії взаємин українських науковців з чужинцями» // там само, 1987, т. 205; «Степан Смаль-Стоцький

і Ватрослав Ягіч» // там само, 1993, т. 212; «Культ Івана Франка в Америці» // «Альманах Українського братського союзу» (Скрентон, 1994); «Культ Лесі Українки в Америці» // «Альманах Українського народного союзу» (Джерсі-Сіті; Нью-Йорк, 1997); «Богдан Лепкий в Америці» // «Свобода» від 2 січня 1998; шевченкознавчих розвідок «Чужинецькі перекладачі творів Т. Шевченка та автори праць про нього: біографічні замітки» («Америка» від 21 березня 1980), «Початки культу Тараса Шевченка в Галичині» («Народна воля» від 11 та 18 травня 1989); дослідження з історії української імміграції в Америці, зокрема «Українці на Гавайських островах» (Йорктон, 1982), «Українці в Америці» // «Ювілейний альманах Українського братського союзу з нагоди 75-ліття, 1910–1985» (Скрентон, 1985); ювілейних статей про Т. Шевченка в україномовній пресі США («Століття народин Тараса Шевченка в Україні 1914 року» // «Свобода» від 31 травня 1989); низки статей у журналі «Сучасність», «Патріярхат». Уклав бібліографічні покажчики «Шевченкіана німецькою мовою» («Сучасність», 1963, ч. 3) і «Шевченкіана англійською мовою» (там само, 1964, ч. 3, 8, 12), що охоплюють основні переклади творів Т. Шевченка німецькою та англійською мовами, а також праці дослідників відповідними мовами.

Кузеля Зенон (1882 – 1952) – етнограф, фольклорист, мовознавець, бібліограф, історик, журналіст, редактор, видавець, громадський діяч. Дійсний член НТШ.

Народився в с. Поручин. Закінчив Бережанську гімназію (1900). Студював у Львівському та Віденському університетах. У Відні очолював товариство «Січ». Ще студентом брав участь у етнографічних експедиціях по Західній Україні. Навесні 1909 року переїхав до Чернівців. З початком Першої світової війни вів культурно-освітню роботу в таборі полонених серед полонених українців-воїнів російської армії у Зальцведелі

(Німеччина). Від 1920 р. жив у Берліні, де очолив газету «Українське слово» та був редактором у видавництві «Українська накладня», паралельно викладав у Берлінському університеті українську мову. У 1943 р. уклав разом із Я.Рудницьким великий «Українсько-німецький словник». Протягом 1944–1952 рр. працював у Мюнхені головою Комісії Допомоги Українському Студентству. Ця організація дала допомогу тисячам українських студентів на чужині. Продовжував працю у видавництвах, був співавтором першої частини «Енциклопедії Українознавства» (Мюнхен – Нью-Йорк, 1949).

1949 р. був обраний головою Наукового Товариства ім. Т. Шевченка. У період 1948–1949 років редагував журнал «Сьогочасне й минуле». 1951 р. переїхав до м. Сарсель поблизу Парижа.

Його наукова праця була особливо різнобічною і ґрунтовною. Так, З.Кузеля підготував список наукової літератури до праці Володимира Гнатюка «Похоронні звичаї та обряди» (1912), уклав покажчик «З культурного життя України» (1918), постійно давав бібліографічні огляди для наукових видань – українських і зарубіжних. Разом із М. Чайковським упорядкував альманах «Січ» (1908), де опублікував розвідку «Історія віденської Січі», культурологічний нарис «Рік 1918 на Україні» (1918), уклав збірник на пошану Богдана Лепкого «Золота Липа» (1924), бібліографію його творів (вміщена у праці В. Лева «Богдан Лепкий. 1872–1921. Життя і творчість», що вийшла 1976 як один з томів ЗНТШ).

Як мовознавець Кузеля розпочав свою діяльність з укладання «Словаря чужих слів» (12 000 слів чужого походження в українській мові), що вийшов у співавторстві з М. Чайковським 1910 у Чернівцях. Його підсумкова праця «Історичний розвиток і сучасний стан українського словникарства» (1947) мала широке теоретичне обґрунтування. Написав багато

енциклопедичних статей, особливо для «Енциклопедії українознавства».

З.Кузелі належить великий масив наукових досліджень німецькою мовою, його можна вважати «амбасадором української культури» в Німеччині.

Кульчицький Олександр (Олександр Шумило фон Кульчицький) (1885 – 1980) – філософ, психолог, соціолог, організатор вищої школи й науки, педагог, публіцист, громадський та культурно-освітній діяч української діаспори. Дійсний член НТШ.

Народився в м. Скалат на Тернопільщині в сім'ї Юліана фон Кульчицького, який працював радником вищого провінційного суду Австро-Угорщини у м. Станіславові. Здобув класичну освіту: закінчив гімназію у Станіславові, вивчав германістику і французьку мову на філософському факультеті Львівського університету, а після Першої світової війни студіював філософію, психологію та романістику у Сорбонському університеті (Париж).

У 1924 р. повернувся до Львівського університету для продовження вивчення філософії і германістики, де й захистив докторську дисертацію «Релігія у вченні Ренана» (1930). У 1940 р. виїхав до Німеччини, там працював у Мюнхенському інституті психології та психотерапії, а з 1945 р. його наукова, педагогічна, культурно-освітня діяльність пов'язана з Українським Вільним Університетом. Спочатку працював на посаді професора психології, згодом філософії. У 1962 р. обраний ректором УВУ, потім проректором (1964), пізніше протягом тривалого часу обіймав посади декана і продекана філософічного факультету. Дійсний член НТШ, протягом тривалого часу – заступник голови НТШ в Європі, голова Західноєвропейського центру НТШ в м. Сарсель біля Парижа,

який став найбільшим осередком української європейської науки. Засновник Українського Психологічного Інституту.

Олександр Кульчицький – автор оригінальної концепції формування української психіки. Перу вченого належать майже 400 статей і монографій у галузі філософії, психології, антропології, характерології, етнографії, педагогіки, германістики та літературознавства, видрукуваних українською, англійською, німецькою, французькою мовами.

Головні праці: «Родина в перспективі індивідуальної психології (1936), «Вступ до філософії (1946), «Український театр в світлі психоаналізи (1946), «Нарис структурної психології» (1949), «Основи філософії і філософічних наук» (1949), «Геопсихічний аспект в характерології української людини» (1956), «До методики дослідів над еміграцією» (1958), «Проблематика “оперативної схеми” у вивченні української еміграції» (1962), «Введення у філософічну антропологію» (1973), «Український персоналізм: філософська й етнопсихологічна синтеза» (1985).

Кухар Роман (псевдонім Володимир Р.) (1920 – 2007) – прозаїк, поет, літературознавець, перекладач, публіцист, співак. Професор Канзаського університету (штат Канзас, США). Дійсний член Наукового товариства ім. Шевченка, член ОУП «Слово», Національної спілки письменників України.

Народився у Львові. Закінчив філію Академічної гімназії у Львові (1938). Навчався у Львівському університеті (1939–1940), Музичному інституті ім. Лисенка (1941–1943). У 1943 р. емігрував. Навчався у Віденській консерваторії (1943–1945). Закінчив факультет славістики Гайдельберзького університету (1948, Німеччина), музикознавства Колорадського університету (1952), бібліотекознавства Інституту Пратта у Брукліні (1959, США). Від 1951 р. мешкав у США. Захистив дисертацію

«Драматичні поеми Лесі Українки» в Українському вільному університеті (1962, Мюнхен). Був засновником і головним редактором квартальника «Верховина» (з 2000 р.).

Автор поетичних збірок «Палкі серця» (1964) «Височій, життя!» (1970), «Прапори думки» (1970), повістей «Прощавай, минуле!» (1977), «Манівцями» (1989), «Поцейбіч борсань» (1996), «Тиверська провесінь» (1997); «Андрій Первозваний» (1997), роману «Нація на світанку» (1973–1979); збірки художніх нарисів «Простір і воля» (1972), «Записана книга» (1975); збірки драматичних творів «Сучасний вертеп» (1973).

Наукові праці: «Віденська Січ» (1994), «До джерел драматургії Лесі Українки» (2000), «Буття в літературі» (2002).

Лабунька Мирослав (1927 – 2003) – громадський, політичний, церковний і науковий діяч. Доктор-професор, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, Української вільної академії наук, ректор Українського вільного університету в Мюнхені (ФРН).

Народився в с. Котів на Бережанщині. У 1941–1944 роках навчався в українській гімназії в Бережанах. Однак через воєнні обставини завершив шкільну освіту вже на еміграції, у Траунштайні (Баварія). У 1946–1948 роках навчався в семінаріях Української греко-католицької церкви в Німеччині, 1949–1950 рр. – у Нідерландах. У 1950–1951 рр. студював канонічне право в університеті Мюнхена, протягом 1951–1955 рр. – історію в Лювенському університеті (Бельгія).

Переїхав до США в 1956 р. Студював у Колумбійському університеті, де отримав науковий ступінь магістра. У 1956–1965 роках працював бібліотекарем цього університету. Там же 1978 р. захистив докторську дисертацію з історії.

У 1965–1993 роках викладав історію (спочатку як доцент, згодом – професор) в університеті Ла Саль у Філадельфії

(США), працював науковим співробітником Українського наукового інституту Гарвардського університету. У 1993-1995 роках – декан філософського факультету, протягом 1995-1998 рр. – ректор УВУ в Мюнхені. Очолював осередок НТШ у Філадельфії і був заступником директора філософсько-історичної секції НТШ. Досліджував проблеми історії Київської Русі та української культури.

Вільно володів англійською, болгарською, грецькою, латинською, німецькою, польською, російською, французькою та церковнослов'янською мовами. Нагороджений церковним орденом св. Григорія Великого, грамоту до якого підписав Папа Римський Іоанн Павло II (1997).

Лев Василь (1903 – 1991) – мовознавець та літературознавець, професор-доктор, педагог. Дійсний член НТШ у США з 1947.

Народився в селі Старий Яжів на Яворівщині. 1922 року закінчив гімназію в місті Перемишль. 1930 року закінчив Львівський університет, в якому викладав у 1937–1941 роках; одночасно був науковим співробітником Відділу суспільних наук АН УРСР у Львові. 1944 року виїхав до Польщі, згодом – до Австрії, від 1948 року жив у США. У 1952–1958 роках був професором коледжу ім. Св. Василя Великого в Стемфорді, у 1958–1972 роках – університету та коледжу в Скрентоні. У 1944–1949 та 1963–1988 роках викладав слов'янську філологію в Українському вільному університеті в Мюнхені, у 1963–1988 роках – також старослов'янську та українську мови в Українському католицькому університеті в Римі.

Автор праць «Український переклад хроніки Мартина Бельського» (1935), «Нарис граматики староцерковнослов'янської мови» (1959), «Українсько-англійського словника» і «Англійсько-українського словника» (обидва – 1947, разом з І. Верб'яним), розвідки «Сто років праці для науки і нації.

Коротка історія Наукового Товариства ім. Шевченка» (1972). Досліджував пам'ятки української мови (статті «Крехівський Апостол» (1929); «Мовні особливості «Крехівської палеї» (1939) тощо). Багато уваги приділяв вивченню мови письменників «Руської трійці», Тараса Шевченка, Івана Франка тощо. Видав монографію «Богдан Лепкий. 1872–1941. Життя і творчість» (1976), в якій чимале місце присвячено дослідженню мови і стилю письменника.

Лоза Михайло (1915 – 1993) – педагог, громадський діяч. Дійсний член НТШ.

Народився в с. Підберізіці біля Львова. Закінчив Українську академічну гімназію у Львові (1933), Львівський університет (1939). Працював учителем у Косові та Винниках (Львівська обл.). 1944 р. емігрував до Чехо-Словаччини, 1945-го – до Німеччини. 1948 р. здобув докторат з філософії в УВУ. Від 1950 проживав у Буффало (США). Впродовж усього життя учителював в українських школах, публікувався в українській педагогічній пресі.

Лужницький Грігор (1903 – 1990) – письменник, драматург, театральний і літературний критик, історик театру, театрознавець, релігієзнавець..

Народився в с. Сороцьке. Вчився до приходу царських військ до Львова (1915) в Академічній гімназії, згодом приватно. У 1921 р. розпочав студії в Українському Тайному Університеті у Львові, а в 1922 р. став засновником і членом Товариства українських католицьких письменників «Логос» та членом видавництва цієї ж назви і видавцем бібліотеки зі світової літератури під назвою «Меріяма». У березні 1922 р. почав навчання в Грацькому університеті ім. Карла Франца. Тема дисертації: «Розвій української лірики 19-го століття». З 1927–1931 р. був редактором львівського журналу «Поступ»,

який був у той час місячником літератури і життя. Як науковець працював у структурі НТШ, зокрема був асистентом і помічником К.Студинського і М.Возняка.

У серпні 1944 року емігрував до Австрії. Там здобуває габілітацію у Грацькому університеті. У 1949 р. переїхав до США, де з 1959 до 1964-го року був професором-гостем в Пенсильванському університеті, служив теж керівником Народного університету, продеканом факультету літератури УТПІ з Мюнхену (філія в Нью-Йорку).

Автор п'єс: «Голгофа» (1934), «Камо грядеші» (1934), «Ой, Морозе, Морозенку!», «Посол до Бога» (1935), «Дума про Нечая» (1936); прозових творів: «Кімната з одним входом» (1930), «Гало, гало, напад на банк» (1935), «Товариші усміху» (1938), «0-313» (1950), «Генерал В» (1951); збірки нарисів: «Чорний сніг» (1928); збірки віршів: «Вечірні смутки» (1924); наукових праць: «Історія українського театру», «Христос як герой у візантійських і східнослов'янських літургійних містеріях», «Літургійний театр в Україні», «Літургійні елементи в історії українського театру», «Театральні-соціологічні елементи в драматичній творчості Івана Франка», «Іван Франко про завдання і цілі театру», «Українська література в рамках світової літератури» (1961 англ. мовою).

Менінг Кларенс-Огастус (Manning Clarence Augustus) (1893 – 1972) – американський славіст, україніст, політолог, перекладач. Дійсний член НТШ у США (1948). Почесний д-р УВУ (1948). Закінчив Колумбійський університет (Нью-Йорк, 1912), де від 1917 працював у відділі східнослов'янських мов. У 1940 р. очолив цей відділ. Досліджував античну й слов'янські літератури, історію слов'янських та балтійських народів. Перекладав англійською мовою твори В. Короленка («Birds of heaven, and other stories», 1919), О. Толстого («A prince of outlaws», 1927);

переклав і упорядкував збірку «An Anthology of Czechoslovak poetry» («Антологія поезії чехів і словаків») (1929; 1962; співавт.) та «Anthology of Eighteenth century Russian literature» («Антологія російської літератури XVIII ст.», т. 1–2, 1951; обидві – Нью-Йорк). 1922 відвідав НТШ у Львові на запрошення Ф. Колесси, з яким познайомився у Празі. Автор українознавчої книги «Ukrainian Literature: Studies of the leading authors» («Українська література: Дослідження творчості найвидатніших постатей», Джерсі-Сіті, 1944), «The story of the Ukraine» («Історія України», Нью-Йорк, 1947), «Outline of Ukrainian History» («Нарис історії України», Вінніпег, 1949), «Twentieth Century Ukraine» («Україна ХХ сторіччя», Нью-Йорк, 1951), «Hetman of Ukraine: Ivan Mazepa» («Гетьман України: Іван Мазепа», Нью-Йорк, 1957), «The role of Ivan Mazepa in Eastern Europe» («Роль Івана Мазепи в Східній Європі» (Чикаго, 1960); багатьох літературознавчих розвідок у періодиці: «Ivan Franko» («Іван Франко», Нью-Йорк, 1938), «New England in Lesya Ukrainka's «In the Wilderness» («Нова Англія в драмі Лесі Українки “У пущі”», 1956), «The literary work of Ivan Franko» («Літературна спадщина Івана Франка», 1956), «Pasternak and Khvylovu» («Пастернак і Хвильовий», 1958), «Personal and epic elements in Franko's “Moses”» («Особисті і епічні елементи у Франковому “Мойсеї”», 1968), «Ivan Kotliarevsky» («Іван Котляревський», 1970). Упорядник англomов. вид. творів І. Франка («Ivan Franko, the poet of Western Ukraine: Selected poems», 1948) та Лесі Українки («Spirit of Flame: A collection of the works of Lesya Ukrainka», 1950; обидва – Нью-Йорк) у перекладі П. Канді. Написав передмови до англomовних збірок «The Muse in Prison» («Муза в ув'язненні», 1956) та антології українського оповідання «Their land» («Їхній край», 1964; обидві – Джерсі-Сіті), де вміщено нариси про багатьох поетів «Розстріляного Відродження»: Д. Загула, М. Зерова, П. Филиповича, М. Драй-Хмару, М. Йогансена, Є. Плужника, В. Свідзинського, М. Семенка

та ін. Низку статей опублікував у книзі «Ukraine: A concise Encyclopedia» («Україна: стисла енциклопедія», т. 1–2, Торонто, 1963–70), в англомовній українознавчій періодиці, зокрема в «The Ukrainian Quarterly» («Український кварталник»), у «Записках НТШ». Великий інтерес виявляв до шевченкознавчої тематики: ст. «Taras Shevchenko as world poet» («Тарас Шевченко як світовий поет») // «The Ukrainian Quarterly», 1945, Vol. 1, № 2; «“The Caucasus” of Shevchenko» («“Кавказ” Шевченка») // там само, 1960, Vol. 16, № 4; «Shevchenko in English literature» («Шевченко в англійській літературі») // «Nash Shevchenko. Our Shevchenko» (Jersey City, 1961); «The influence of Bryullov on Shevchenko» («Вплив Брюллова на Шевченка») // «Записки НТШ», 1962, т. 176; «Taras Shevchenko, the poet of Ukraine» («Тарас Шевченко – поет з України») // «The Ukrainian Quarterly», 1964, Vol. 20, № 2. У перекладі та з передмовою М. вийшло видання «Taras Shevchenko, the poet of Ukraine. Selected poems» («Тарас Шевченко – поет з України. Вибрані поеми», Нью-Джерсі, 1945).

Головні праці англійською мовою: A study of archaisms in Euripides. New York, 1916; 1978; The Forgotten republics. New York, 1952; Russian influence on early America. New York, 1953; Ukraine under the Soviets. New York, 1953; A history of the Slavic studies in the United States. Milwaukee, 1957; The history of modern Bulgarian literature. New York, 1960 (співавт.); Europe's freedom fighter: Taras Shevchenko, 1814–1861: A documentary biography of Ukraine's poet laureate and national hero. Washington, 1960.

Мудрий Василь (1893 – 1966) – громадський і політичний діяч, журналіст. Віцемаршалок Сейму Польщі. Дійсний член НТШ з 1953 р.

Народився в с. Вікно Скалатського повіту. Студював у Львівському університеті. Під час Першої світової війни

займався просвітньою роботою в Наддніпрянській Україні. У 1920 р. повернувся до Галичини, де брав участь в організації Львівського таємного українського університету; з 1922 р. – його секретар.

У міжвоєнний період займався різноманітною громадською і політичною роботою. Тоді надзвичайно зріс його авторитет як практичного, зваженого політика й національного лідера. Зокрема, В. Мудрий очолював або курував Комітет будови надгробного пам'ятника Іванові Франку, Діловий комітет Українського громадського комітету рятунку України (ДКУГКРУ), Товариство письменників і журналістів ім. І. Франка (ТОПІЖ).

У період 1921–1931 рр. членом Головної управи товариства «Просвіта», від 1932 р. – заступник його голови. Від 1923 р. – постійний співробітник газети «Діло»; з 1927 р. – її головний редактор. У 1925 р. Виступив одним із засновників Українського національно-демократичного об'єднання (УНДО), з 1926 р. – перший заступник його голови, з 1935 р. – голова. У 1930-х рр. проводив політику т. зв. «нормалізації» українсько-польських відносин; у 1935 р. обраний депутатом польського сейму і головою Української Парляментарної Репрезентації.

У 1939–1941 рр., з початком советської окупації Галичини жив у м. Кракові. У червні 1941 року став секретарем УНК у Кракові. Протягом 1941–1944 рр. жив у м. Львові. Член Великого Збору УГВР (11–15 липня 1944), де був обраний першим віцепрезидентом. З осені 1944 року – на еміграції в Німеччині, де очолював Центральне представництво української еміграції, був заступником голови Виконавчого органу Української Національної Ради. 1949 р. виїхав до США; жив у м. Нью-Йорку, працював в Українському конгресовому комітеті Америки (УККА; у 1953–1966 рр. – його виконавчий директор); пізніше був головою

Об'єднання українців в Америці «Самопоміч» і редактором його друкованого органу «Новий світ».

Протягом усього життя вів активну публіцистичну роботу. Автор кількох знакових історичних та політологічних праць: «Боротьба за огнище української культури на західно-українських землях» (1923), «Українське національно-демократичне об'єднання і його національне середовище» (1929), «Лихоліття України» (1933), «Український університет у Львові, 1921–1924» (1948), «Іван Франко як громадський діяч» (1957).

Пáдох Ярослав (1908 – 1998) – учений-правознавець, журналіст, редактор, громадський діяч. Доктор права з 1940 року, дійсний член НТШ з 1949 р. Голова НТШ в Америці (1977–1990 рр.). Президент Світової ради НТШ у 1982–1992 роках.

Народився в м. Бучач. У 1931 р. закінчив юридичний факультет Ягайлонського університету в Кракові. Протягом 1930-х рр. вів адвокатську практику в Галичині (Стрий, Львів, Краків). Одночасно працював як науковець. Докторант Львівського, а також Українського вільного університету (УВУ) в Празі. В УВУ отримав ступінь доктора права і працював приват-доцентом. У 1945 р. переїхав до Німеччини, де в 1947–1949 рр. викладав історію права в УВУ (Мюнхен).

Від 1949 р. жив у США. Стажувався в Університеті Сент-Джонса (штат Нью-Йорк). Працював у Ратгерському (Ротжерському) університеті (шт. Нью-Джерсі). Сфера наукових зацікавленостей: історія давнього українського судового та процесуального права.

Головні парці: «Ґрунтовий процес Гетьманщини XVII–XVIII ст.» (1938), «Міські суди на Україні після 1648 р.» (1948), «Давнє українське судове право. Конспект викладів» (1949), «Ідеї гуманності й демократизму в карнім праві княжої

України» (1949), «Нарис історії українського карного права» (1951), «З минулого української адвокатури. Спроба історичного нарису» (1962), «Проблема підсудності» (1974), «Джерела процесового права» (1976), «Проблема приватноправового характеру процесу» (1977), «Предмет історії українського права в УВУ й його викладачі (1921–1981)» (1983), «Суди й судовий процес старої України» (1990), «Ґрунтове судочинство на Лівобережній Україні в другій половині XVII–XVIII столітті» (1994).

Автор низки історично-юридичних статей в «Енциклопедії українознавства».

Пазуняк Наталія (1922 – 2017) – літературознавиця, лінгвістка. Професор славістики Пенсильванського університету, активна діячка українського жіночого руху в США, зокрема організації «Золотий Хрест», держсекретарка останнього уряду УНР на вигнанні. Дійсний член УВАН і НТШ.

Народилася в Києві, проте незабаром родина переїхала до Рівного. Закінчила Рівненську гімназію. Розпочала навчання у Львівському державному університеті імені Івана Франка (1940), а закінчила студії в Українському вільному університеті в Мюнхені (1949). Потім переїхала до США, здобула докторат у Пенсильванському університеті, там і викладала українську мову і літературу. У 1983–1987 роках викладала в Макворі (Австралія). Досліджувала творчість Лесі Українки, Василя Стуса, Василя Симоненка, Івана Світличного.

Авторка книг «Леся Українка: ідея свободи України в спектрі світової цивілізації. Розвідки і доповіді» (2008), «Вибрані студії з історії, лінгвістики, літературознавства і філософії» (2010).

Рабій-Карпінська Софія-Євгенія (1908 – 1997) – мовознавиця-діалектологиня, дослідниця бойківських говірок.

Народилася в м. Самбір. Закінчила Перемишльську гімназію. У 1926 – 1930 рр. студювала в Ягеллонському університеті, де здобула ступінь магістра в галузі слов'янської філології. У 1934 року захистила під керівництвом Івана Зелінського докторську дисертацію «Діалект бойків».

Радзикович Володимир (1886 –1966) – письменник, літературознавець, педагог. Твори для дітей підписував псевдонімом Вуйко Влодко. Дійсний член НТШ (з 1932).

Народився в с. Вишенька Мала (повіт Рава-Руська). Закінчив Львівський університет (1904–1908). Викладав у Станиславові (1918–1919), у гімназії в м. Львові (1919–1933), у Львівському університеті (від 1939 р.). У 1944 р. виїхав до Німеччини. Був одним із засновників «Об'єднання працівників дитячої літератури» (1946). У 1949 р. Переїхав до США: спочатку до Філадельфії, потім до Клівленда (1951). Працював у школі українознавства, був директором філії «Університету українознавства» (1958–1960).

Головні праці: «Історія української літератури» У 3 т. (1956), «Нарис історії української літератури» (1922, перевидавалася кілька разів), «Історія української літератури. Ч. 1: Давня і середня доба» (1947), «Історія української літератури. Ч. 2: Нова доба» (1947), «Українська література ХХ століття» (1952). Ці дослідження мали популярний характер і були призначені для навчання української молоді основам з історії українського письменства.

Написав низку популярних художніх творів: «Пригоди Юрчика кучерявого» (1921, перевидавалася кілька разів у діаспорі), «Шляхом туги» (1922), «У подувах буревію» (1954),

«Прилетіла земля біла» (1959), «Святий вечір у лісі» (1963), «Ніч проминула» (1967).

Романенчук Богдан (1908 – 1989) – літературознавець, мовознавець, лексикограф, член Асоціації діячів української культури, засновник та редактор відомого літературного часопису «Київ»(Філадельфія). Дійсний член НТШ.

Народився у Коломиї. У 1935 р. закінчив філософський факультет Львівського університету. Викладав українську мову й літературу в гімназії, заснував у 1935 р. у Львові видавництво «Українська книгоспілка». У 1939 р. емігрував до Польщі, далі – до Австрії. Там, у Зальцбурзі, брав участь у заснуванні журналу «Літаври» (1947-1948) та був одним з його авторів. У 1949 р. переїхав до США. Студював у Пенсильванському університеті, де здобув ступінь доктора філософії (1958). Протягом 1950-1964 рр. редагував журнал «Київ» (Філадельфія), саме він виробив його концепцію та стиль. Автор довідника «Азбуковник. Енциклопедія української літератури» (видано 2 томи), низки підручників з української мови.

Рудницький Леонід (н.1935) – філолог-германіст, славіст, україніст, професор, співробітник та співредактор численних американських та українських енциклопедій, Президент Світової Ради НТШ, іноземний член НАН України.

Народився 8 вересня 1935 року у Львові. Під час Другої світової війни 1944 родина Рудницьких виїхала до Німеччини. У 1951 р. – до США. 1960 р. закінчив германістику в Пенсильванському університеті. У 1965 р. року захистив докторат на тему: «Франкові переклади з німецької літератури» в Українському Вільному Університеті в Мюнхені. Габілітаційна праця мала назву «Роберт Люїс Стивенсон і Юрій Клен» і була захищена 1972 року в Українському Католицькому Університеті в

Римі. Директор філії УКУ у Філадельфії (за рекомендацією Йосифа Сліпого), директор Програми центрально- і східноєвропейських студій в університеті Ля-Саль.

У 1985–1986 рр. і 1989–1990 рр. голова Міжнародного товариства ім. Івана Франка у США. У 1992–2006 рр. Президент Світової Ради НТШ. Тривалий час обіймав посаду декана філологічного факультету і члена сенату Українського Вільного Університету в Мюнхені, а від вересня 1988 р. до 2004 року був його ректором.

Проблематика наукових досліджень: літературознавств (компаративістика, українська література); мови і перекладознавство; історія церкви та культури; театрознавство; етнологічні проблеми громадянського суспільства; біографістика. Особлива увага вченого була спрямована на німецькомовну літературу кінця XVIII–XIX ст.: творчість Г.-Е. Лессинга, Й.-В. Гете, Г. Кляйста, Г. Гайне, Г. Келлера, Ф. Маєра, Д. Ліленкрона та ін.

І.Франко і його спадщина займали важливе місце в дослідженнях Л.Рудницького. Про І.Франка він захистив докторат. Зокрема, він написав статті на такі теми з франкознавства: «Німецька мова та література у творчості І.Франка», «І.Франко і австрійський культурний простір», «Пісня про Нібелунгів» у перекладі І.Франка», «Іван Франко і Генрих фон Кляйст»: до початків української кляйстіани», «Образ Галичини у німецькомовних творах І.Франка», «Гете, Франко і Рим», «Франкові «Панські жарти» в світлі німецьких літературних теорій» та ін.

Л. Рудницький переклав низку творів української літератури англійською мовою. Сприяв як організатор і дослідник мовознавчим проектам. Окрема і досить вагома сторінка наукової творчості Леоніда Рудницького – дослідження історії Української Церкви і мирянського руху. Багато статей написані англійською мовою.

Нагороджений літературною премією ім. Івана Франка Спілки письменників України за дослідженням у галузі франкознавства (Київ, Україна – 1993).

Славутич Яр (справжнє прізвище та ім'я: **Жученко Григорій** (1918 – 2011) – поет, перекладач, критик і літературознавець. Автор англomовних підручників з української мови, літературно-критичних нарисів, редактор і видавець літературно-мистецького альманаху «Північне Сяйво» (Едмонтон). Член Об'єднання українських письменників «Слово».

Народився на хуторі Жученки, поблизу Благодатного на Кіровоградщині. У роки Другої світової війни виїхав до Німеччини, потім – до США, від 1960 р. жив у Канаді професор Альбертського університету.

Автор поетичних збірок «Співає колос» (1945, 1994), «Гомін віків» (1946), «Правдоносці» (1948), «Спрага» (1950), «Оаза» (1960), «Маєстат» (1962, 1994), «Завойовники прерій» (1968), «Мудрощі мандрів» (1972), «Живі смолоскипи» (1983, 1992), «Шаблі тополь» (1992), «Слово про Запорозьку Січ» (1991), «Соловецький в'язень» (1992), «Трофеї. 1938–1963» (1963); поем «Донька без імені» (1952), «Моя доба» (1993), розвідок: «Розстріляна муза» (1955), «Модерна українська поезія» (1950), «Іван Франко і Росія» (1959), «Велич Шевченка» (1961), «Шевченкова поетика» (1964), «Українська література в Канаді» (1992). Перекладав твори В. Шекспіра, Дж. Кітса, Ю. Словацького, Я. Врхлицького, Х. Ботева й ін.

Лауреат Міжнародної літературної премії ім. Івана Кошелівця за 2002 рік.

Смаль-Стоцький Ромán (1893–1968) – мовознавець і політичний діяч, дипломат. Надзвичайний Посол і Повноважний Міністр УНР в Берліні (1921–1923). Дійсний член НТШ.

Народився у Чернівцях, син Степана Смаль-Стоцького. Тривалий час був головою НТШ у США (з 1951), а також президентом Головної Ради НТШ (з 1955); студював в університетах Відня, Ляйпцигу й Мюнхена. У 1915–18 співробітник СВУ (у таборах полонених); 1919 – дипломатичний представник ЗУНР, пізніше радник посольства і посол (1921–1923) УНР у Берліні; від 1923 р. – проф. УВУ, у 1924–25 рр. неофіційний посол УНР у Лондоні. Протягом 1926–39рр. – у Варшаві. Професор Варшавського Університету і (1929–1939) секретар Українського Наукового Інституту в Варшаві та редактор його видавництва (понад 40 тт.); чільний діяч уряду УНР в екзилі (серед іншого посол УНР у Варшаві) і Прометейського руху та багаторічний голова клубу «Прометей» (з 1927) у Варшаві. 1936 р. був головою мовознавчого відділу Конгресу поневолених Москвою народів. 1947 р. переїхав до США. став професором історії й директором Слов'янського Інституту університету Marquette. Діяч Українського Конгресового Комітету (з 1951 член його Політради), інформатор американського світу про проблеми українського життя і російський комуністичний імперіалізм (зокрема в праці «The Nationality Problem of the Soviet Union and Russian Communist Imperialism», 1952).

Автор низки мовознавчих праць, які стали класичними: «Нарис словотвору українських прикметників» (1925), «Значення українських прикметників» (1926), «Примітивний словотвір» (1929), «Українська мова в Советській Україні» (1936), «Beiträge zur ukrainischen Wortforschung» в «Archiv für slavavische Philologie» (1914), «Die ukrainische Sprache im Etymologischen Wörterbuch E. Bernekers» (1926), «Die germanisch-deutschen Kultureinflüsse im Spiegel der ukrainischen Sprache» (1942), «Slavs and Teutons. The Oldest Germanic-Slavic Relations» (1950).

Соневицький Михайло-Ярослав (1892 – 1975) – класичний філолог, перекладач, дійсний член НТШ (з 1954), професор Українського католицького університету в Римі. Доктор філософії (1923).

Народився в с. Гадинківці Гусятинського повіту в сім'ї греко-католицького священника о. Климентія Соневицького. Закінчив Віденський університет. Викладач в українських гімназій у Галичині, Греко-Католицької Богословської Академії (1934–1944) і Львівського Університету (1939–1941). Від 1944 року на еміграції в Німеччині і (з 1950) у США, де й помер (Нью-Йорк).

Автор праць про мову Цицерона й Новіціяна, підручника «Історія грецької літератури. I. Рання доба» (1970), багатьох статей про вплив античної культури на сучасність. Переклав «Анабасис» Ксенофонта українською мовою. Написав низку оповідань для молоді на теми античності: «Пригоди Одиссея» (1918), «Мирмідонський лицар» (1936), «Гомін давноминулих днів» (1938) та ін.

Стахів Матвій (1895 – 1978) – правник, історик, суспільно-політичний діяч. Дійсний член НТШ

Народився в с. Нижче Зборівського повіту. Воював в УГА. Після закінчення Карлового Університету в Празі займався політикою як діяч Української Радикальної Партії – УСРП. Займав посаду секретаря партії у 1925–1939 рр. Редактор тижневика «Громадський Голос» (1929–1939), голова Союзу селянських спілок, директор народного університету «Самоосвіта» і редактор його видань.

Виїхав з України в кінці 1944 р. Проживав спочатку в Німеччині, продовжував діяти як учасник соціалістичного руху. Професор УВУ в Мюнхені. 1949 року переїхав до США. Там

довший час редагував тижневик «Народна Воля» (1949–1971). Був головою НТШ у США (1969–1974), діяч УККА і СКВУ.

Автор низки популярних брошур і публіцистичних праць на політичні теми, з соціології та історії. Наукові праці головним чином з історії визвольних змагань, про правовий статус української держави і політичних режимів в Україні до 1917. Найголовніші з них: «Західня Україна» (6 тт., 1958 – 61), «Україна в добі Директорії УНР» (7 тт., 1962 – 68), про советський режим в Україні (4 тт., 1955 – 69); «Нариси з історії національно-суспільного руху в Галичині 1772 – 1890 рр.» у збірці «Збаражчина» (1963) та ін.

Низка праць М.Стахіва вийшла англійською мовою: «Soviet Statehood of Ukraine from Sociological Aspect» (1961), «Ukraine and Russia, an Outline of History ...» (1968); «Western Ukraine at the Turning Point of European History» (у співавторстві з Я. Штендерою; 1971), «Ukraine and the European Turmoil 1917 – 1920» (у співавторстві з П. Стерчом і М. Чировським; 1973).

Стецюк Василь (1910 – 1978) – вчений-літературознавець (класичний філолог), педагог, дійсний член НТШ (довголітній секретар його Головної Ради). Доктор філософії (1944).

Народився в с. Гнилички Збараського повіту (Галичина). Закінчив Тернопільську гімназію в 1929 році. Навчався на відділенні класичної філології у Львівському Університеті. Певний час учителював у Львові. У 1944 році здобув звання доктора філософії, у 1949 – професора.

Від 1950 р. жив у США. Паралельно був професором УВУ і Сітон Голл Університету. Автор низки підручників, досліджень в галузі класичної філології. Головні з них: «Історія порівняльна граматики латинської мови» (1950), «Іван Франко як класичний філолог» (1967), «Ars Metrica Latina» (1960).

Федоренко Євген (1929 –2017) – учений-славист, громадський діяч діаспори в США, журналіст, редактор, організатор української освіти. Доктор філософії з 1971 р. Почесний академік АН ВШ України від 1997 р. Член Об'єднання українських письменників «Слово», Націо-нальної спілки письменників України. Дійсний член УВАН, Наукового Товариства ім. Шевченка, Почесний голова Управи Української Шкільної Ради США. Почесний академік АН ВШ України від 1997 р.

Народився на Харківщині, с. Одринка (Валківського р-ну). Під час війни був вивезений з родиною на примусову працю до Німеччини. Закінчив Левенський католицький університеті (Бельгія, 1949–1955). Студював у Фордгамському та Нью-Йоркському університетах (1962–1969).

Від 1963 р. викладав українську мову й літературу в різних навчальних закладах США. У 1971 р. здобув ступінь доктора філософії в Українському Вільному університеті. Працював викладачем слов'янських мов в різних університетах США та Німеччини. Кореспондент українського відділу радіо «Голос Америки» (1969–1976), співробітник радіо «Свобода» (1962–1965), член редколегії журналу «Молода Україна» (1956–1962), редактор видання «Мова про мову». Головний редактор журналу «Рідна школа» (від 1978 р.).

Голова Управи Шкільної Ради при УККА (1983– 2016), член Об'єднання українських журналістів США, Конгресового комітету допомоги Україні та багатьох американських професійних організацій.

Автор, упорядник і редактор праць «Стилеві шукання Михайла Коцюбинського», «Іван Франко – митець і мислитель», «Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст.» (в 4-х томах, 1994–1995), «Іван Франко – митець і мислитель» (1981), «Стилеві шукання Михайла Коцюбинського» (1975), «Рух опору і самооборони в Україні» (1977).

Храплива Лєся (1927) – письменниця, пластова діячка і педагог на еміграції: співробітниця дитячих та жіночих журналів у США й Канаді. Членкиня Об'єднання українських письменників «Слово». Протягом 1953–1970 рр. була редакторкою пластового журналу «Готуйсь».

Народилася у Львові. 1944 року емігрувала з родиною на Захід. В основному проживала в Канаді.

Авторка поетичних збірок, дитячих казок та творчих нарисів. Головні збірки поезій: «Іскри» (1955), «Далеким і близьким» (1972). Твори для дітей: «Ластівочка» (1956), «У темряві: нариси з життя воїнів УПА» (1956), «Вітер з України» (1959), «Отаман Воля» (1959), «Забавки Мартусі» (1960), «Писанка українським дітям» (1960), «Козак Невмирака» (1961), «Ростикова казка» (1962), «Чародійне авто» (1963), «На весь Божий рік» (1964), «Найбільший дарунок» (1964), «Антипкові пригоди» (1965), «Ярмарок Мишки-Гризикнижки» (1965), «Митрополит Андрей Шептицький» (віршована біографія, 1989).

Янів Володимир (1908 – 1991) – громадсько-політичний діяч, науковець, етнопсихолог, культуролог, літературний критик, публіцист, поет. Командор папського ордена святого Григорія Великого (1964).

Народився у Львові. Середню освіту здобув у Львівській академічній гімназії, після закінчення якої у 1927 році, вступив до Університету Яна Казимира (нинішній Львівський національний університет імені Івана Франка), де провчився до 1934 року. Від 1940-го по 1944-й рік отримував другу освіту в Берлінському університеті. Захистив дисертацію на тему: «Душевні віддіювання тюремного ув'язнення».

Від 1921 року брав активну участь в діяльності Пласту (член куреня «Лісові Чорти»), був референтом Волині при

Верховній Пластовій Команді, а у період з 1928 по 1930 роки – командантом Управи Старших Пластунів. У 1927 році став членом Української військової організації, провідним діячем Союзу української націоналістичної молоді, членом Організації українських націоналістів. Працював співредактором підпільного націоналістичного журналу «Юнак». У 1932-1933 рр. був головою Студентської Репрезентації Союзу українських студентських організацій під Польщею, а згодом редактором часопису «Наш клич».

Після початку Німецько-радянської війни брав активну участь у діяльності Українського Національного Комітету у Кракові. Працював редактором журналу «Вісті НТШ», організатором шевченківських та франківських наукових сесій (1950 – 1960-х рр.) і редактором «Хроніки НТШ» та трьох томів ЗНТШ.

1946 року в умовах еміграції проживав у Німеччині, дерозпочинає наукову діяльність старшим асистентом при кафедрі психології (габілітаційна праця – «Психологічні основи окциденталізму», 1949 р.) в Українському вільному університеті, потім займається викладанням у Католицькій духовній семінарії у Гіршберзі з 1947 по 1948 рік. Здобуває ступінь доцента у 1949 році, приходиться на посаду наукового секретаря Наукового товариства імені Шевченка, де й працює з 1952 по 1968 рік, у 1960 стає членом головної Ради НТШ. У 1963 році стає професором Українського католицького університету у Римі.

У ділянці психології й соціології присвятив низку розвідок етнопсихології українця (на основі творів М. Костомарова, Григорія Ващенка, Миколи Шлемкевича, Івана Мірчука), дослідів мотивації тюремних переживань (у творах Т. Шевченка, І. Франка), ідеалам сім'ї (у Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, В. Симоненка, І. Калинця), філософії Григорія Сковороди, світогляду українського народу. Від 1968-го по 1985-й рік працює

ректором Українського вільного університету, домігшись «нововизнання» університету баварським урядом і, водночас, є заступником голови Наукового товариства імені Шевченка, з 1985 по 1987 – голова.

Володимир Янів був засновником і першим президентом Українського християнського руху, за значний внесок у релігійній сфері був нагороджений Папою Римським Орденом святого Григорія. З 1977 року є членом УВАН в Європі, з 1988 року – почесний член УВАН у Канаді. Був членом Міжнародної Вільної Академії в Парижі, Deutsche Gesellschaft fur Psychologie, Українського Богословського Наукового Товариства в Римі (автор його історії із бібліографією видання). 1963 року організував наукову Конференцію «Релігія в житті українського народу» в Рокка-ді-Папа, а у 1988 – Науковий Конгрес з приводу 1000-ліття хрещення Руси-України.

Головні наукові праці, які вийшли окремими книгами:

- Янів В. Нарис української культури. – Нью-Йорк, 1961. – 93 с.
- Янів В. Українська духовність у поетичній візії Шевченка. – Париж, 1962. – 40 с.
- Янів В. Студії та матеріали до новішої української історії. – Мюнхен: Український вільний університет, 1983. – 343 с.
- Янів В. Психологічні основи окциденталізму. – Мюнхен: Вид-во УВУ, 1991. – 205 с.
- Янів В. Нариси до історії української етнопсихології / Упоряд. М. Шафовал. – Мюнхен. 1993. – 344 с.

Автор поетичних збірок: «Бій під Крутами» (1934), «Сонце і ґрати» (1941), «Листопадові фрагменти» (1941), «Шляхи» (1951), «Поезія у в'язниці» (1952), «Життя» (1976),

Ящун Василь (1915) – філолог, поет. Дійсний член НТШ. Народився в Шнирові Бродівського повіту. Абсолювент Греко-Католицької Богословської Академії у Львові (1938), згодом закінчив філологічні студії в університеті м. Грац (Австрія, 1948). Від 1949 р. переселився до США, де викладав слов'янські мови і літератури в університеті м. Пітсбург (1965 – 1981рр.), член сенату цього ж університету. Автор таких праць: „A Dictionary of Russian Idioms and Colloquialisms“ (1967), „Говір Брідщини“ (1972); досліджував культ св. Миколая в Україні. Окремим томом Записок НТШ видано його збірник студій під назвою „Вибране із славістики“ (1991). Автор збірок поезій „Дійсне і мрійне“ (1981), „3 нив і доріг життя“ (1986), „До світла“ (1988).

Уклала Наталія Славич

Наукове видання

**Франкознавчі студії в Записках
Наукового товариства ім. Шевченка
(Діаспорний період)
Бібліографічний покажчик**

**Упорядник Наталія Славич
Відповідальний редактор Олег Баган**

**Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка**

Редактор
Ірина Невмержицька

Технічний редактор
Лужецька Ольга

Коректор
Артимко Ірина

Здано до набору 02.03.2023 р. Формат 60x90/16. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 4,5. Зам. 14.

Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка (Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників та розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від 01.07.2016 р.). 82100, Дрогобич, вул. Івана Франка, 24, к. 31.